

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Název projektu:

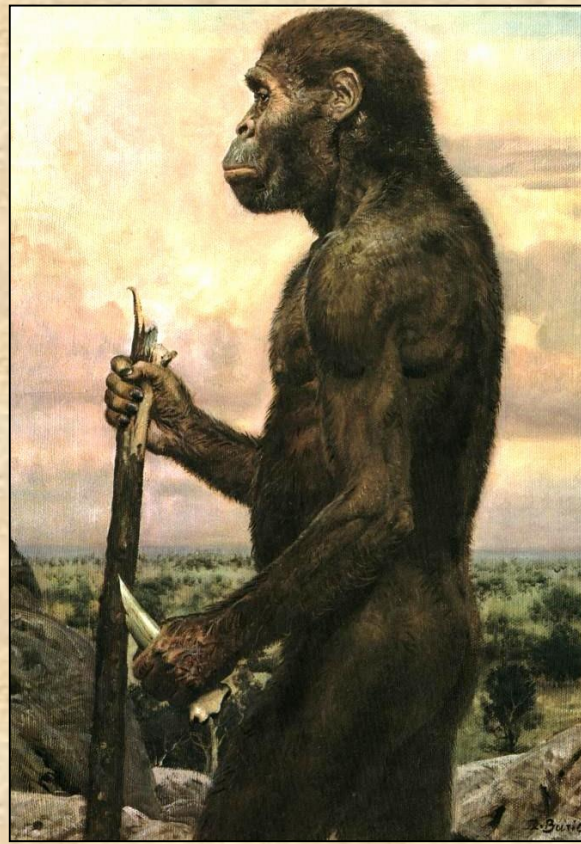
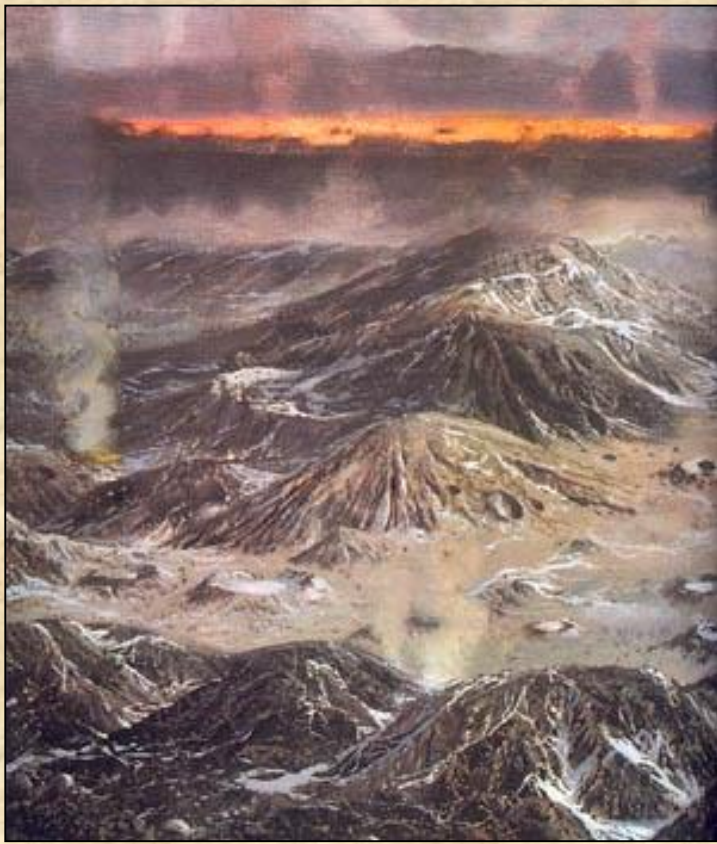
**Internacionalizace, spolupráce, inovace, reflexe a evaluace
v přípravě budoucích učitelů**

Registrační číslo:

CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_068/0015764

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons 4.0 ve variantě BY-SA

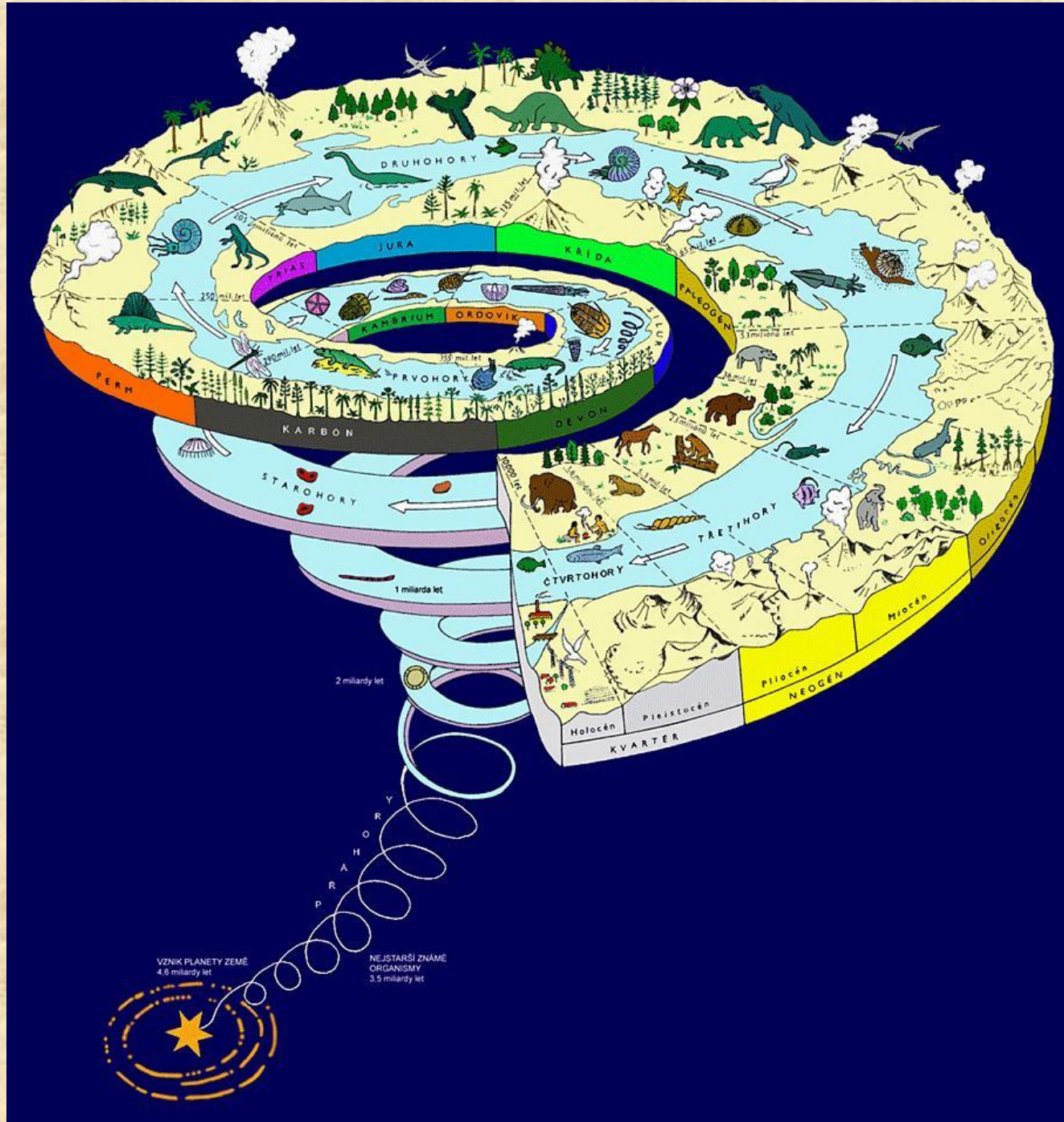

PREHISTORIE I.

Zdroj obrázků v prezentaci: Wikimedia Commons

Schéma vývoje života na Zemi

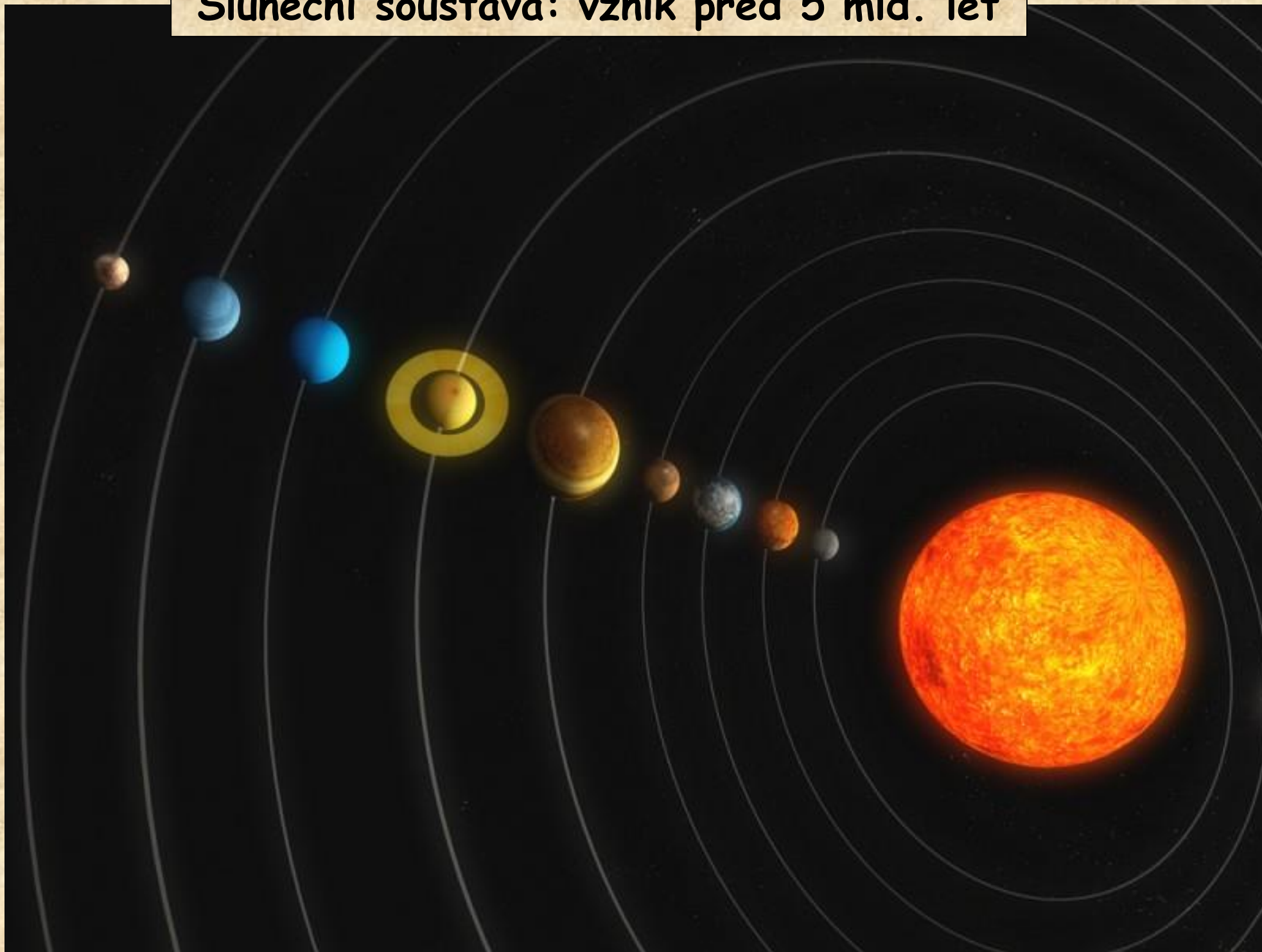
BIG BANG: 13 miliard let

Vývoj vesmíru: hvězdy, hvězdokupy, komety, galaxie, planety

Sluneční soustava: vznik před 5 mld. let

Země v astrálním, předgeologickém období

Země v předgeologickém období - hadaikum

Hadaikum: 5 - 4 miliardy

GEOLOGICKÝ VÝVOJ ZEMĚ

Geologické období Země: 6 geologických epoch (ér)

1	Archeozoikum	Prahory
2	Proterozoikum	Starohory
3	Paleozoikum	Prvohory
4	Mezozoikum	Druhohory
5	Kenozoikum	Třetihory
6	Anthropozoikum systematicky lze považovat za část kenozoika	Čtvrtohory

prekambrium	prahory + starohory	archeozoikum proterozoikum	4,5 miliardy 2,6 miliardy
paleozoikum	prvohory	kambrium ordovik silur devon karbon perm	570 milionů 500 445 395 345 280
mezozoikum	druhohory	trias jura křída	245 milionů 194 136
kenozoikum	třetihory	paleocén eocén oligocén miocén pliocén	65 milionů
anthropozoikum	čtvrtohory	pleistocén holocén	3 miliony 12 tisíc

prekambrium	prahory + starohory	archeozoikum proterozoikum	4,6 miliardy 2, 6 miliardy
paleozoikum	prvohory	kambrium ordovik silur devon karbon perm	570 milionů 500 445 395 345 280
mezozoikum	druhohory	trias jura křída	245 milionů 194 136
kenozoikum	třetihory	paleocén eocén oligocén miocén pliocén	65 milionů
anthropozoikum	čtvrtohory	pleistocén holocén	3 miliony 12 tisíc

prekambrium	prahory + starohory	archeozoikum proterozoikum	4,6 miliardy 2, 6 miliardy
paleozoikum	prvohory	kambrium ordovik silur devon karbon perm	570 milionů 500 445 395 345 280
mezozoikum	druhohory	trias jura křída	245 milionů 194 136
kenozoikum	třetihory	paleocén eocén oligocén miocén pliocén	65 milionů
anthropozoikum	čtvrtohory	pleistocén holocén	3 miliony 12 tisíc

prekambrium	prahory + starohory	archeozoikum proterozoikum	4,6 miliardy 2, 6 miliardy
paleozoikum	prvohory	kambrium ordovik silur devon karbon perm	570 milionů 500 445 395 345 280
mezozoikum	druhohory	trias jura křída	245 milionů 194 136
kenozoikum	třetihory	paleocén eocén oligocén miocén pliocén	65 milionů
anthropozoikum	čtvrtohory	pleistocén holocén	3 miliony 12 tisíc

prekambrium	prahory + starohory	archeozoikum proterozoikum	4,6 miliardy 2, 6 miliardy
paleozoikum	prvohory	kambrium ordovik silur devon karbon perm	570 milionů 500 445 395 345 280
mezozoikum	druhohory	trias jura křída	245 milionů 194 136
kenozoikum	třetihory	paleocén eocén oligocén miocén pliocén	65 milionů
anthropozoikum	čtvrtohory	pleistocén holocén	3 miliony 12 tisíc

PREKAMBRIUM

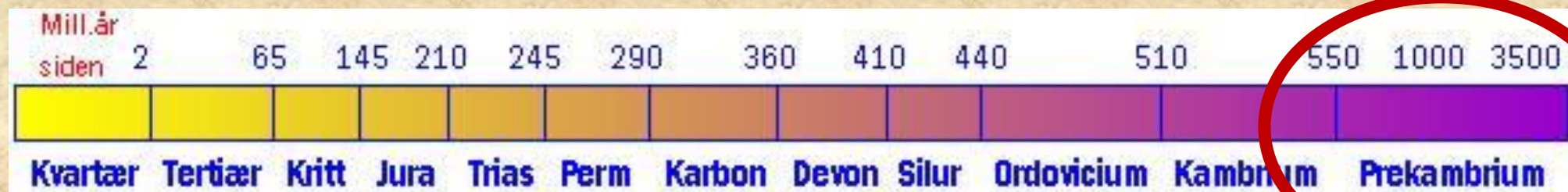
prahory + starohory

8/9 z celkové doby vývoje Země

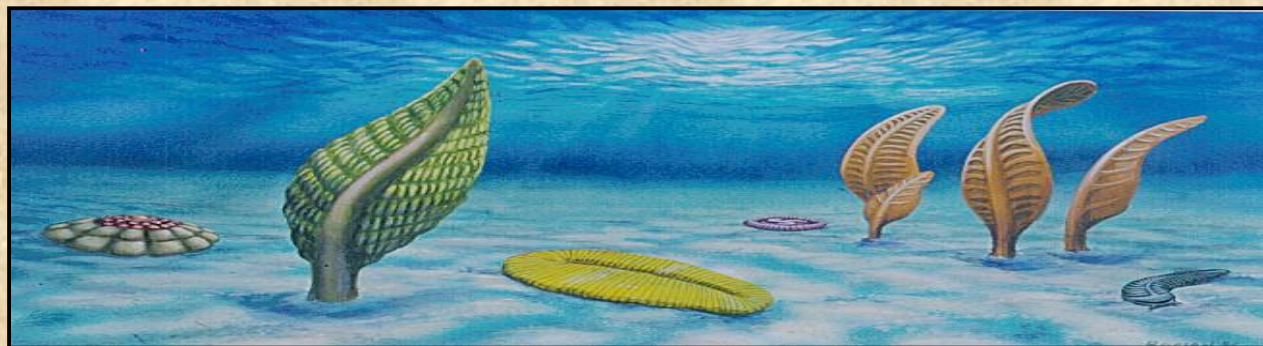
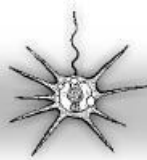
4,7 miliardy - 570 milionů

začíná vytvořením zemské kůry

končí objevem prvních živočichů

Prekambrium

Země před 4 miliardami let: vznik zemské kůry, sopečná činnost

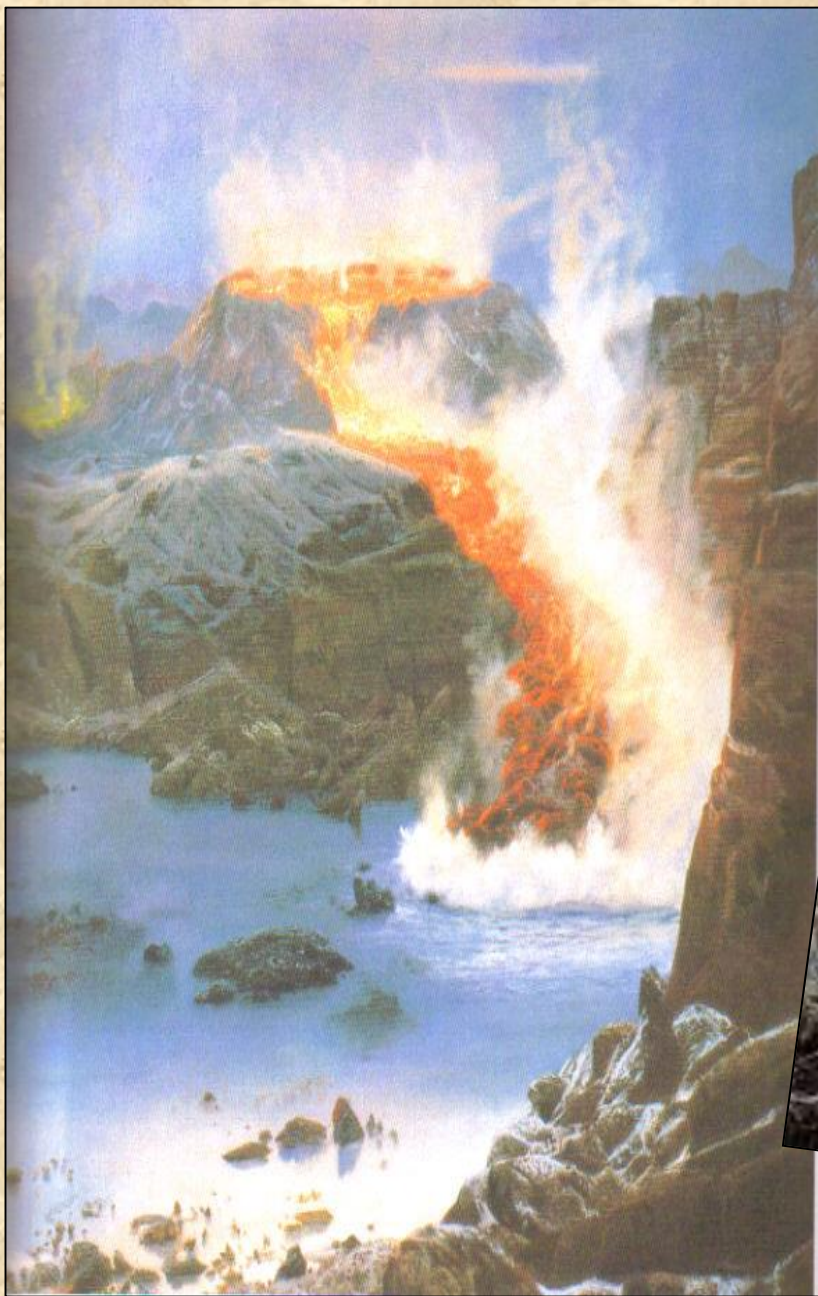
Zásadní zvrat = voda

- zkapalňování par → kaluže → jezera → oceány
- vypařování, neutuchající deště - miliony let

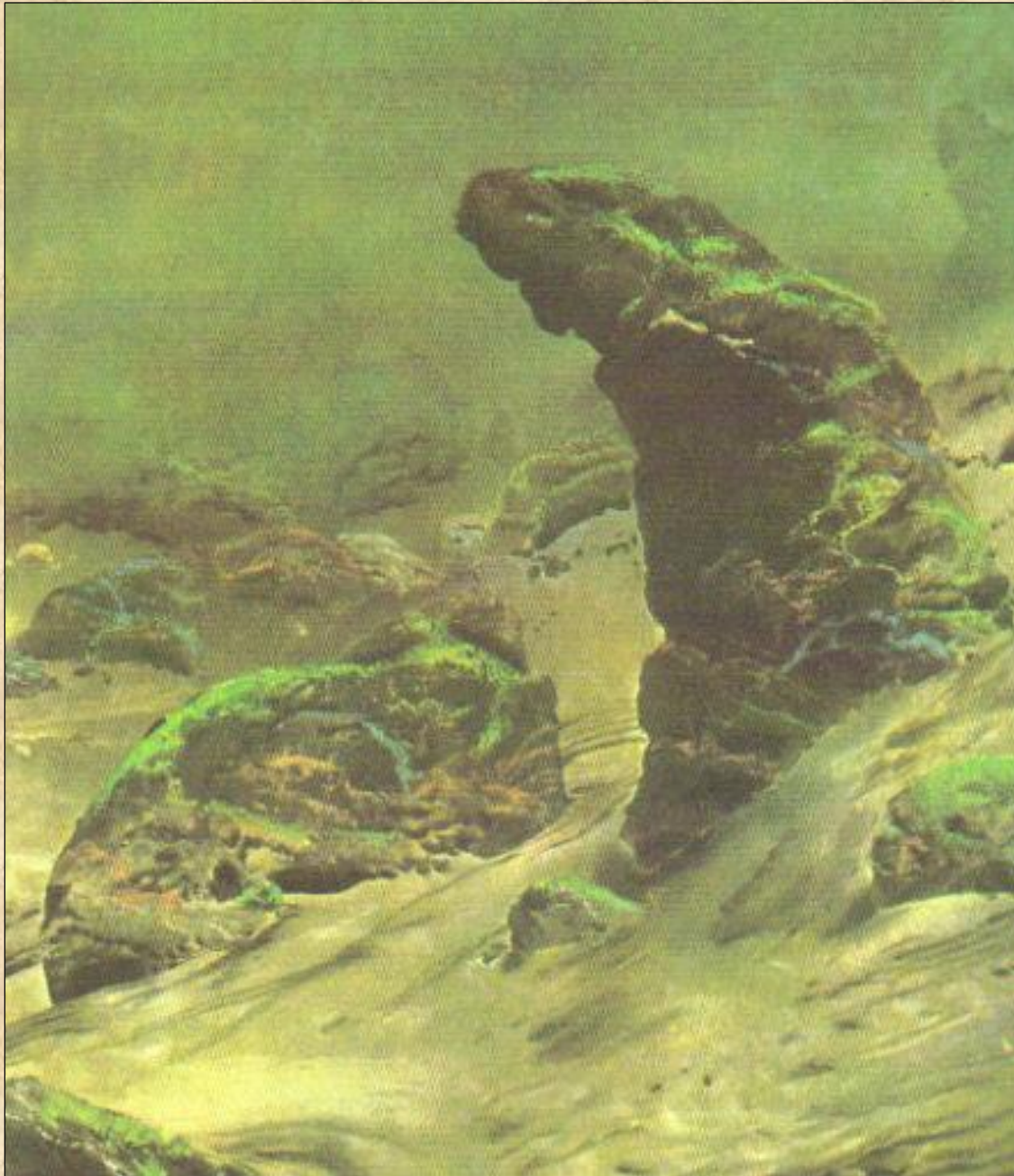

Voda – hlavní pro tvářnost Země

- drolení hornin, usazování
- sedimenty na dně oceánů
- = podmínky pro vznik života
- první bezjaderné organismy

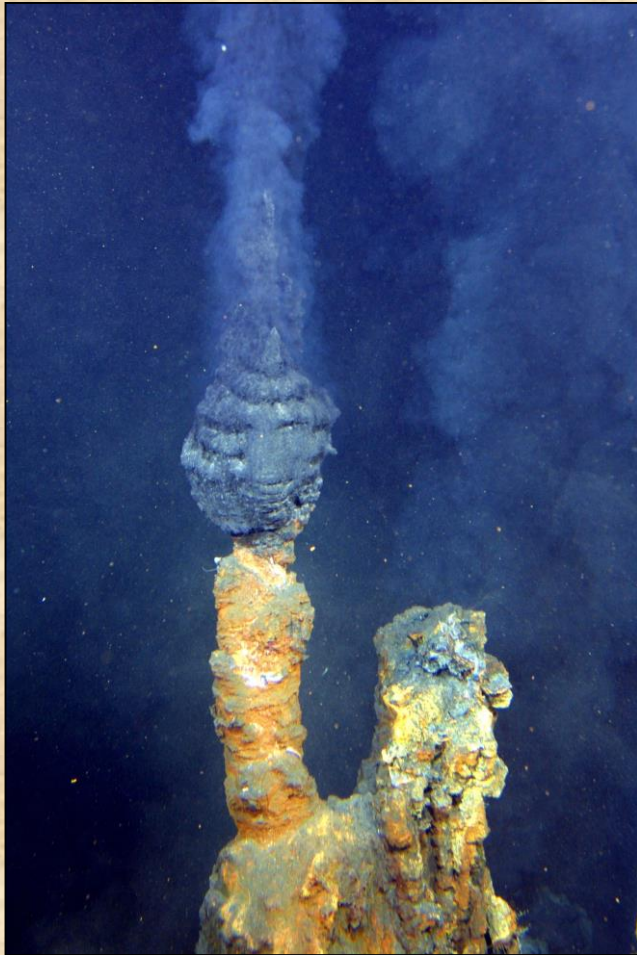
Vznik života před cca 3,8 miliardami let

Vznik života

biochemické procesy, základní předpoklady = voda + tlak

- pro vznik života důležitá teplota - méně než 60°C
- vznik bílkovin + shluků bílkovin = základ buňky

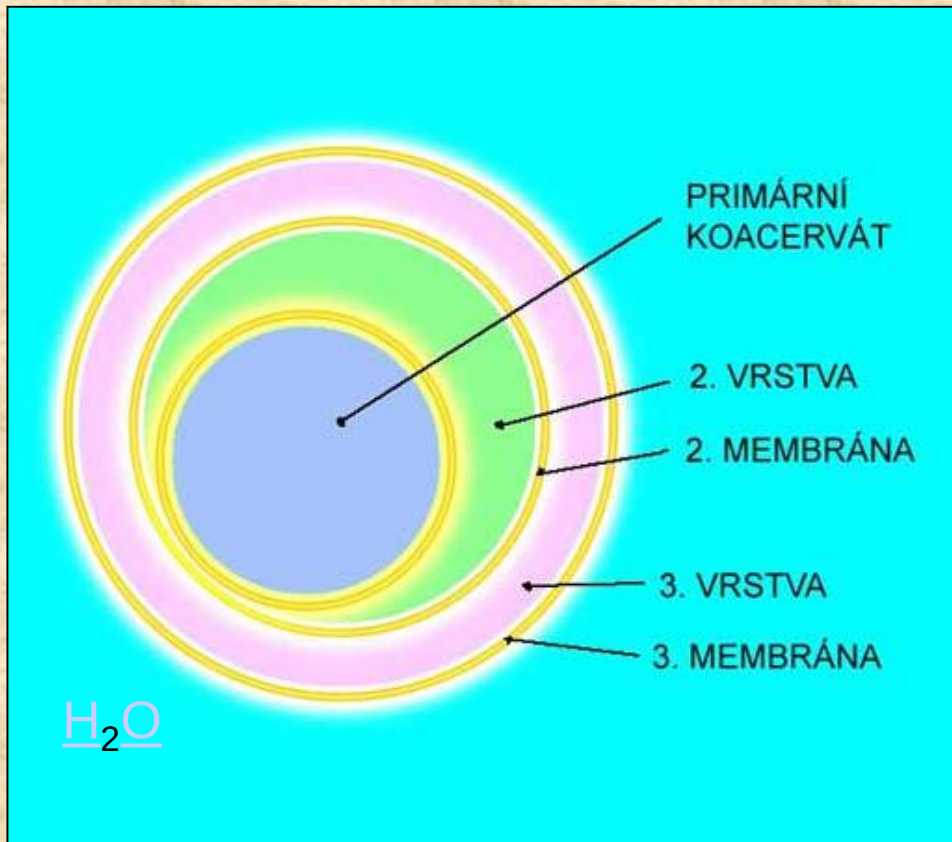

stavební prvky života:
uhlík, dusík a síra

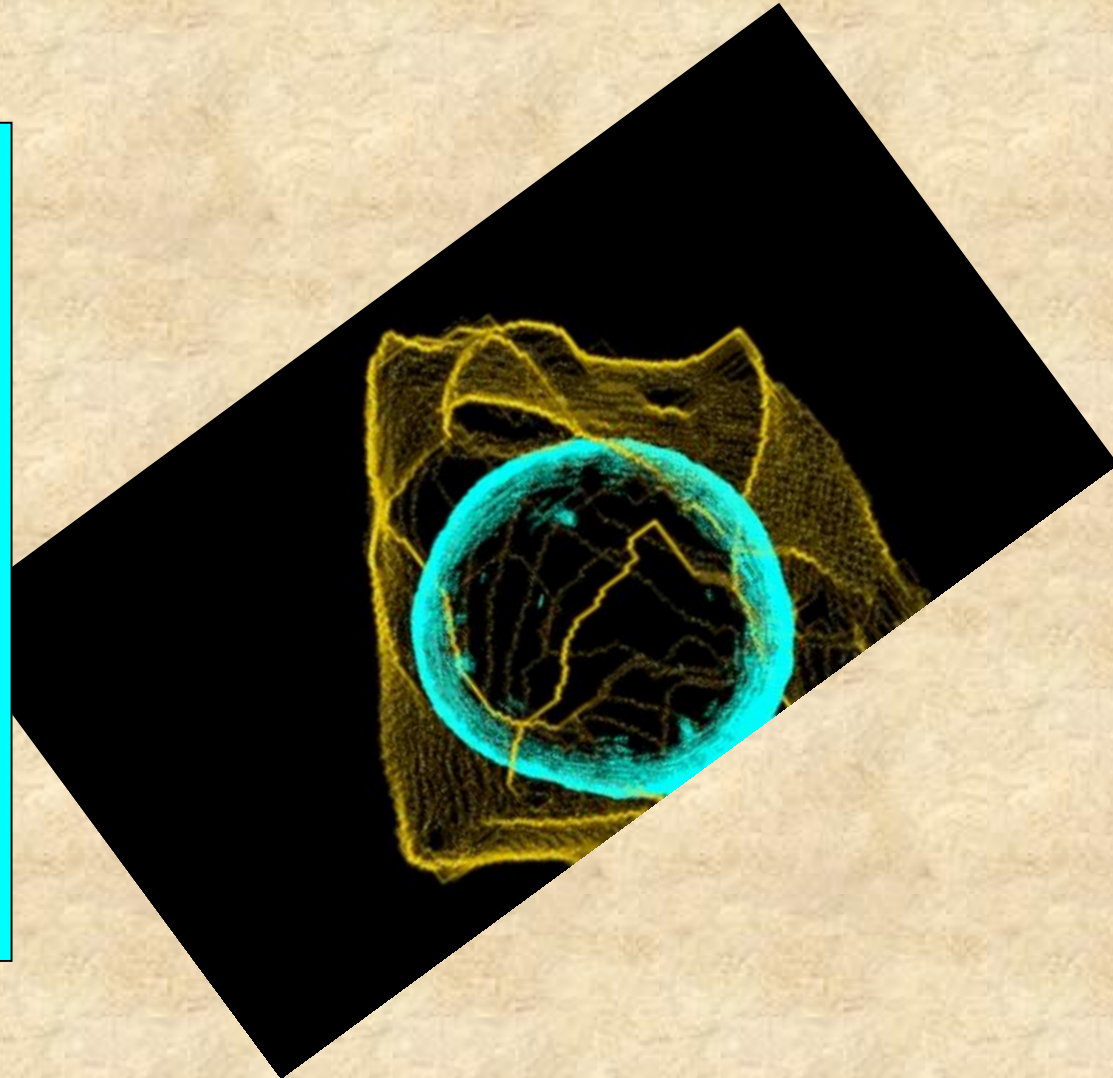
1. Alexandr Oparin

shluky bílkovin: **koacerváty**

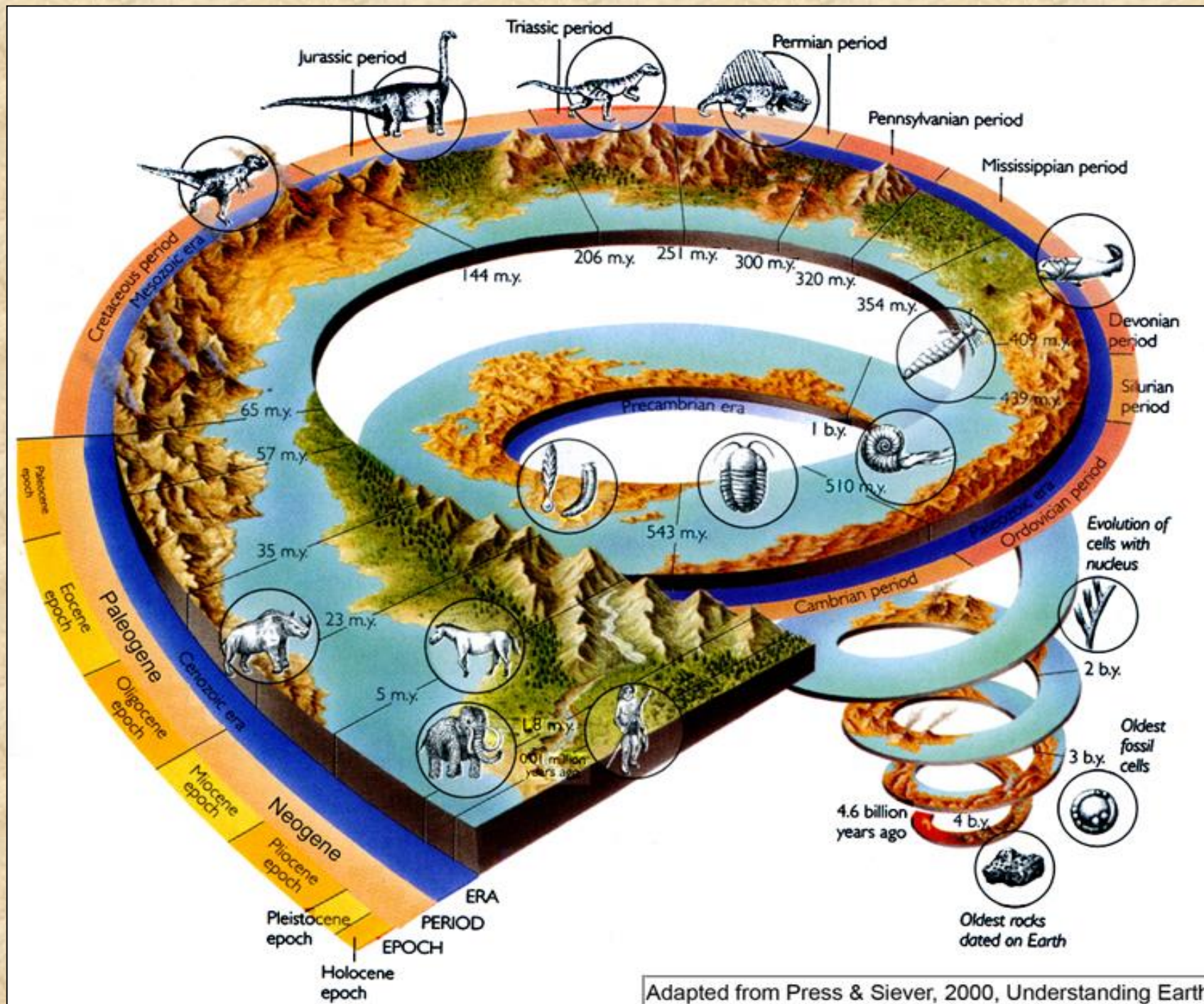

2. Stanley Fox

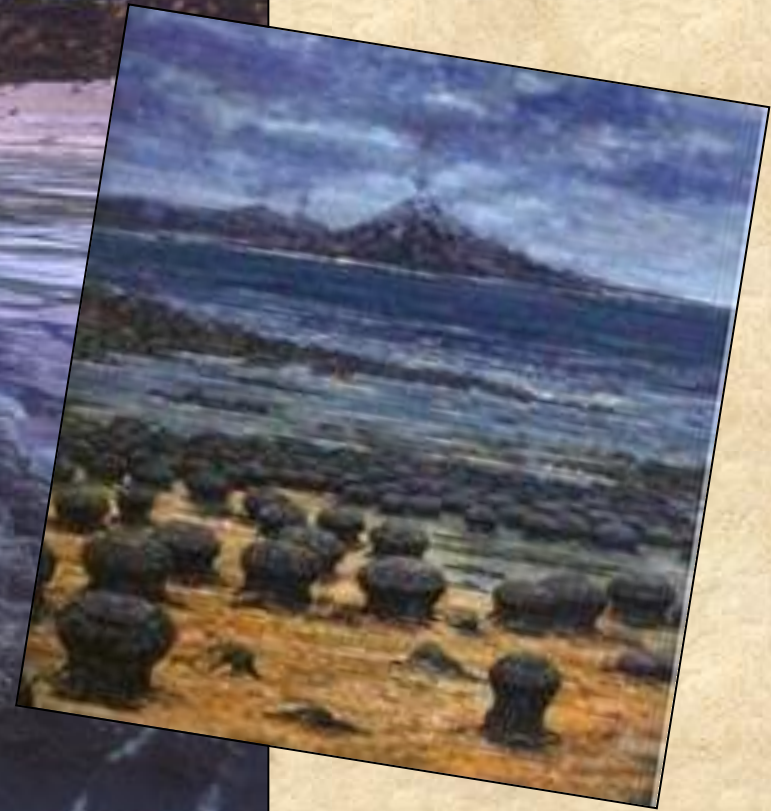
shluky bílkovin: **mikrosféry**

Evolve - vývoj života

Závěr prekambria: na mělčinách mnohobuněčné organismy
sinice, řasy, stromatolity, např. Žraločí zátoka v Austrálii

PRVOHORY, PALEOZOIKUM

kambrium, ordovik, silur, devon, karbon, perm

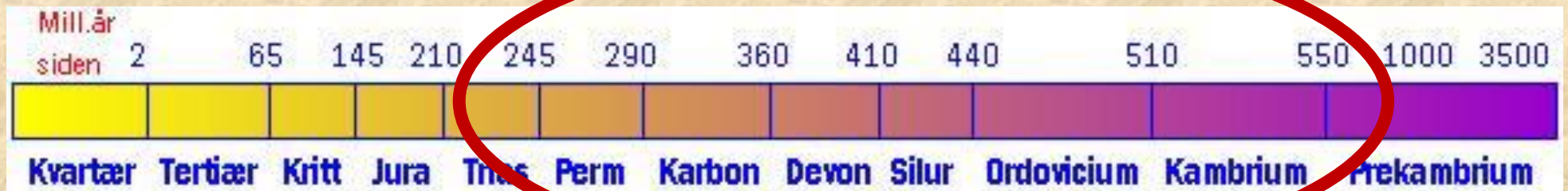
570 – 225 miliony = cca 250 milionů let

bouřlivý rozvoj fauny a flóry

jediná souš - prakontinent Pangea

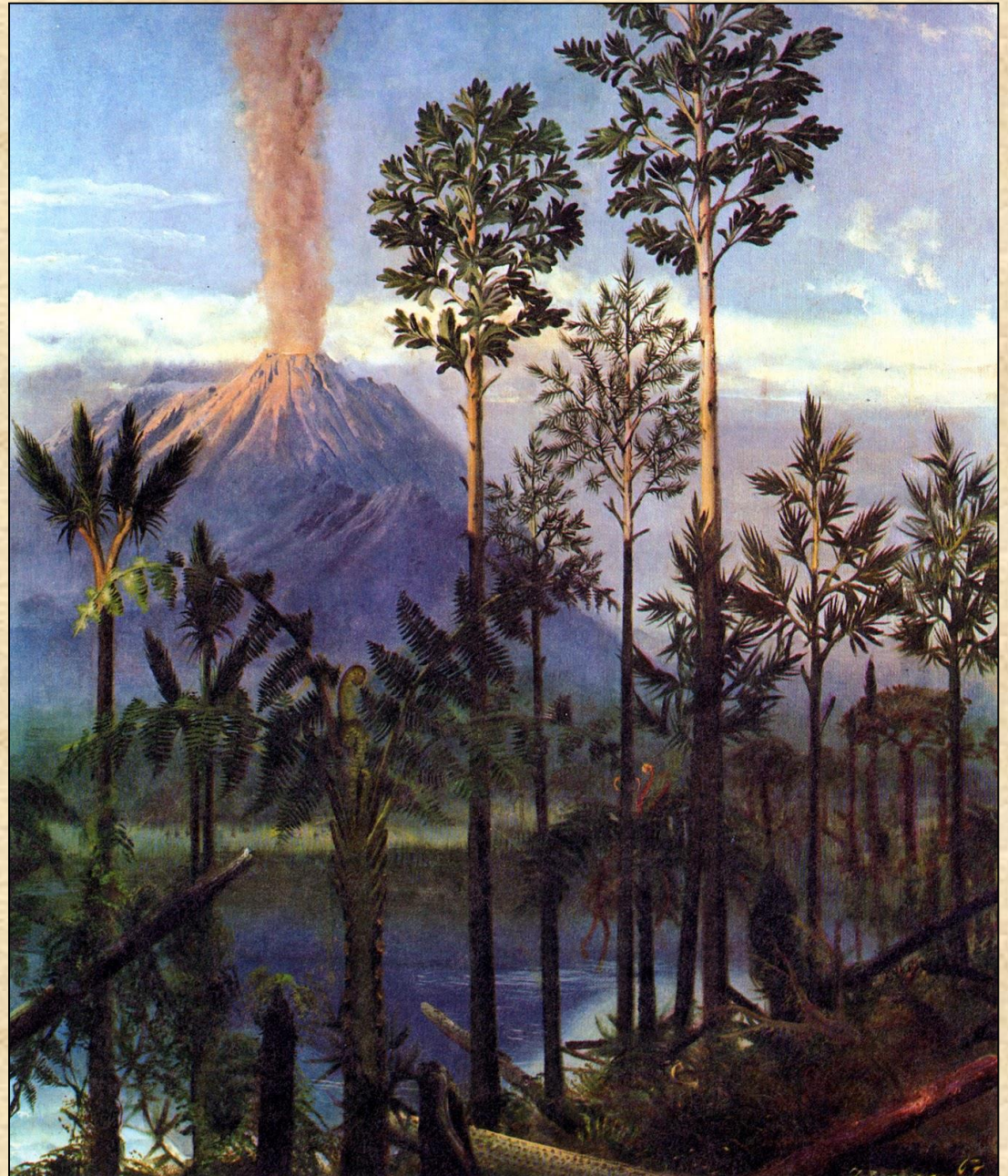
na konci rozpad na 2 superkontinenty:

jih = Gondwana, sever = Laurasie

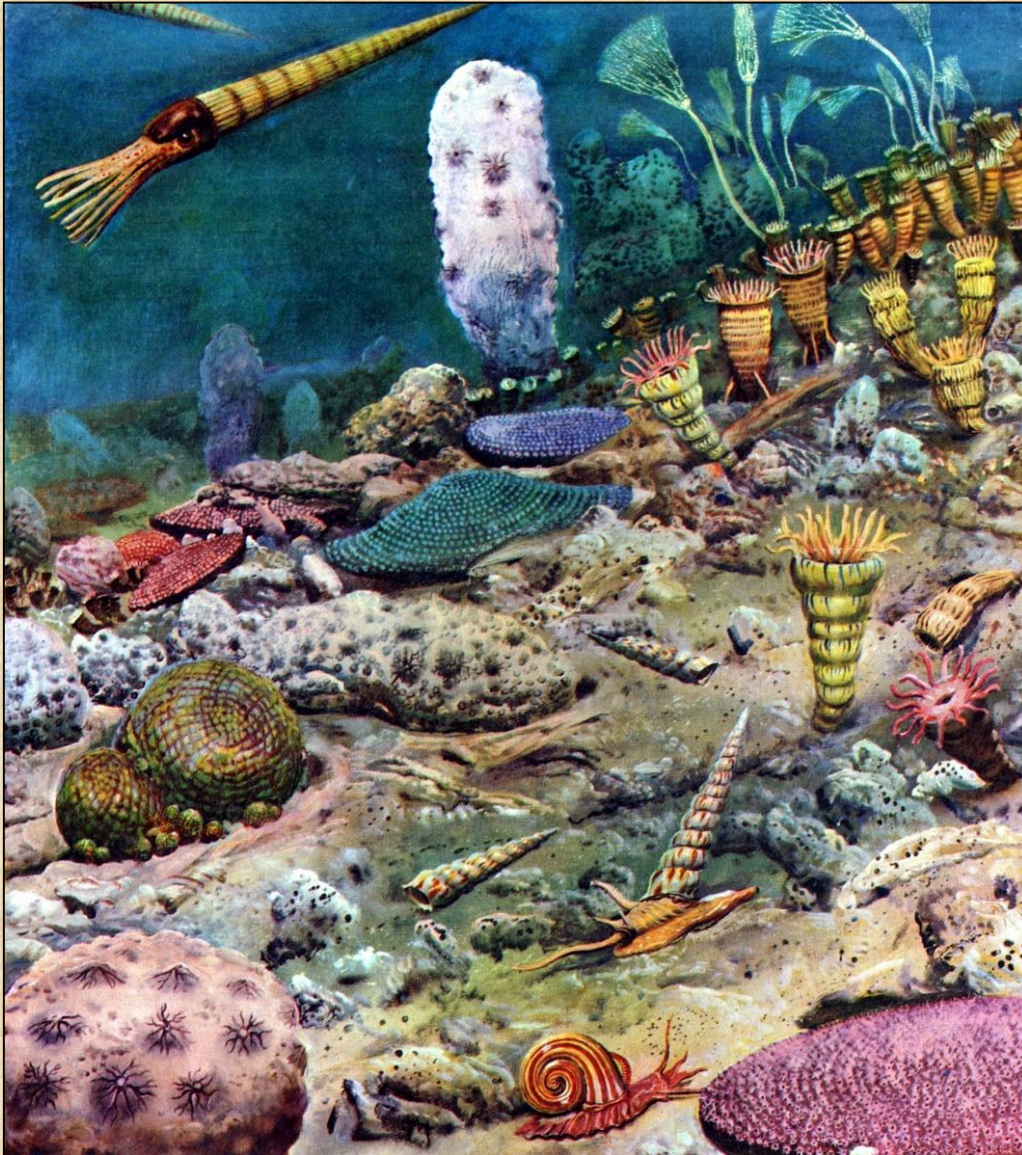

prekambrium	prahory + starohory	archeozoikum proterozoikum	4,6 miliardy 2, 6 miliardy
paleozoikum	prvohory	kambrium ordovik silur devon karbon perm	570 milionů 500 445 395 345 280
mezozoikum	druhohory	trias jura křída	245 milionů 194 136
kenozoikum	třetihory	paleocén eocén oligocén miocén pliocén	65 milionů
anthropozoikum	čtvrtohory	pleistocén holocén	3 miliony 12 tisíc

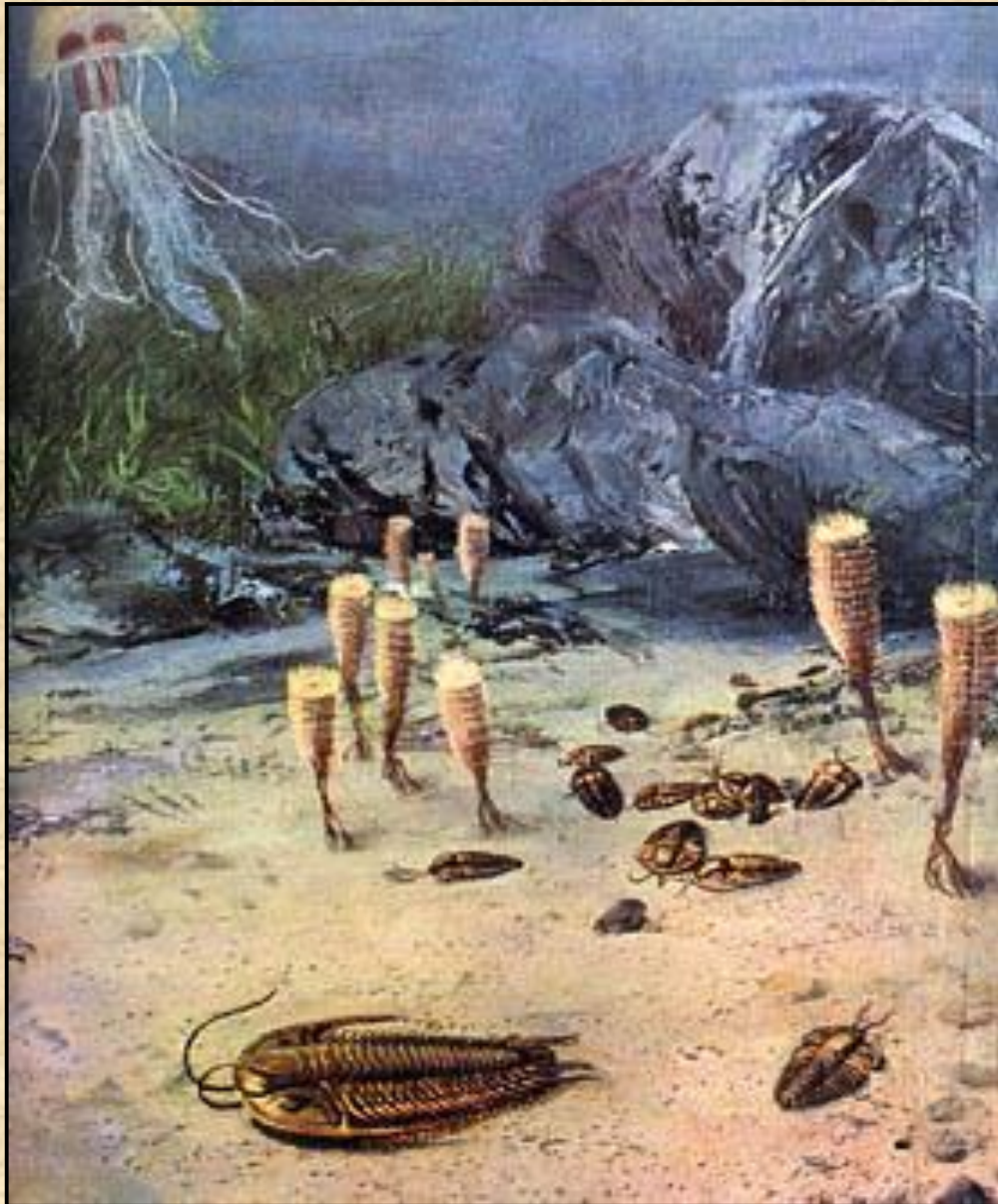
Flóra: řasy, výtrusné rostliny, převažují nahosemenné =
přesličky, plavuně...

Fauna: živočichové s pevnými schránkami, přisedlý způsob života - trilobiti, graptoliti, měkkýši, hlavonožci, ostnokožci...

Kambrium

Kambrium - biotop

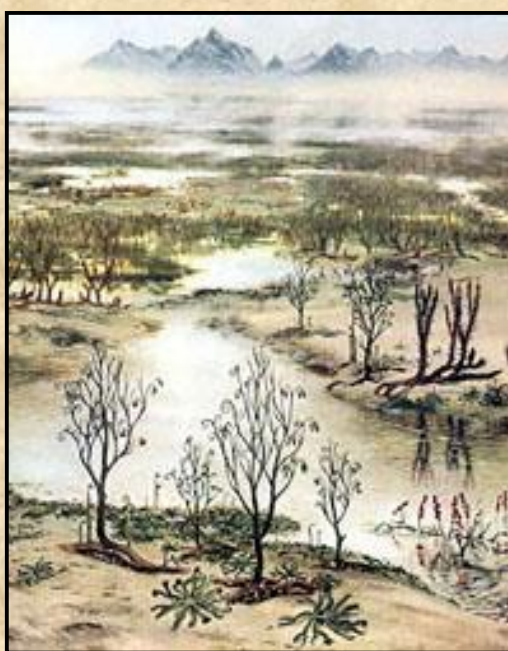
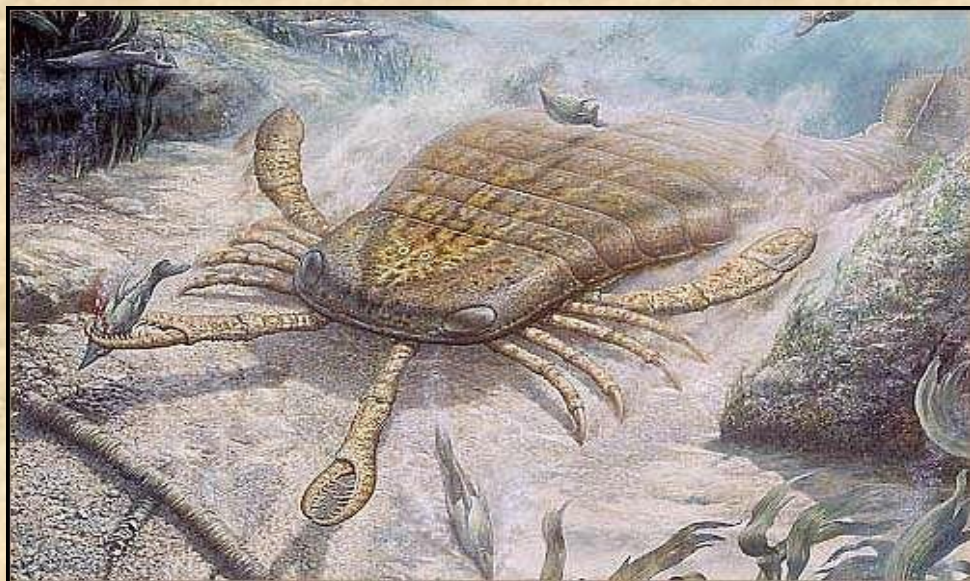
Ordovician

Ordovik - biotop

Silur

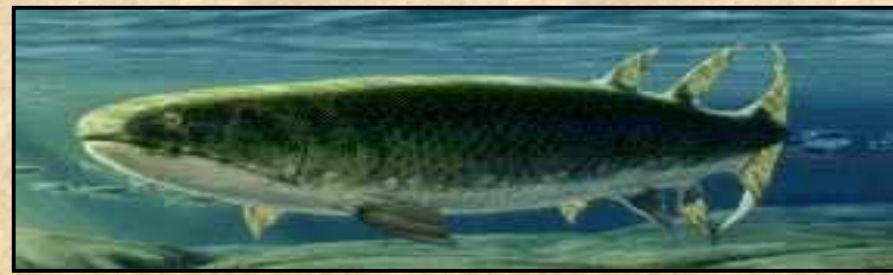
Silur - biotop

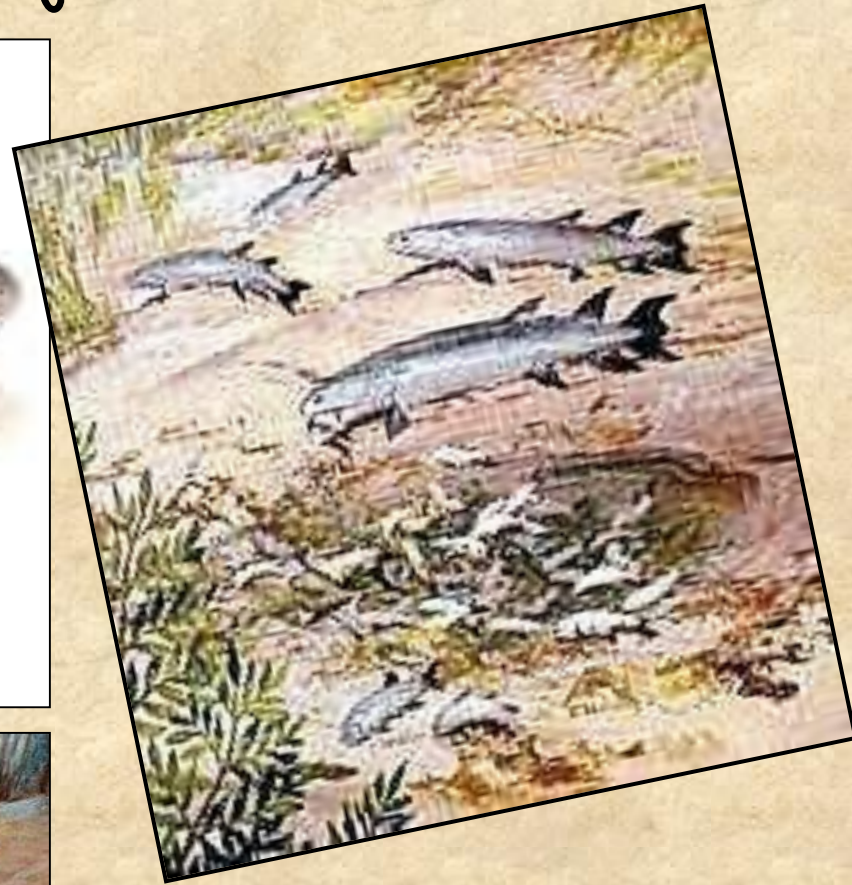
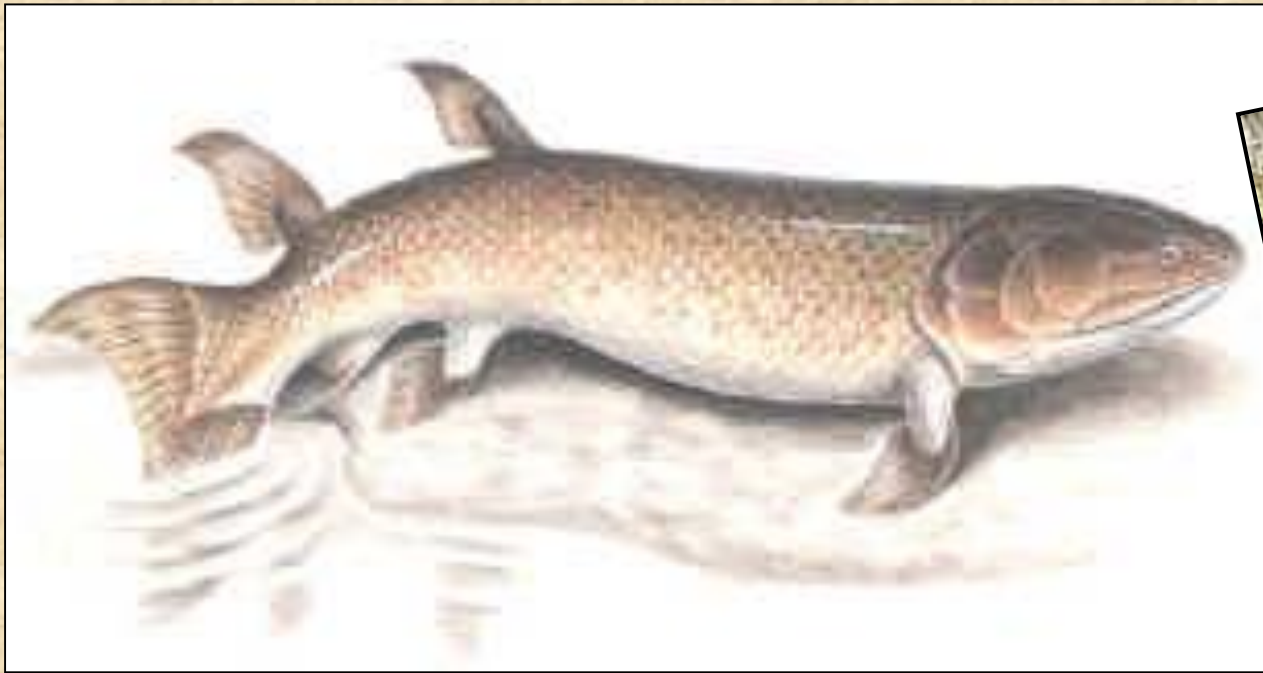
Barrandien - trilobiti

Devon

Devon - dvojdyšné ryby - obojživelníci

Ichthyostega

Devon - biotop

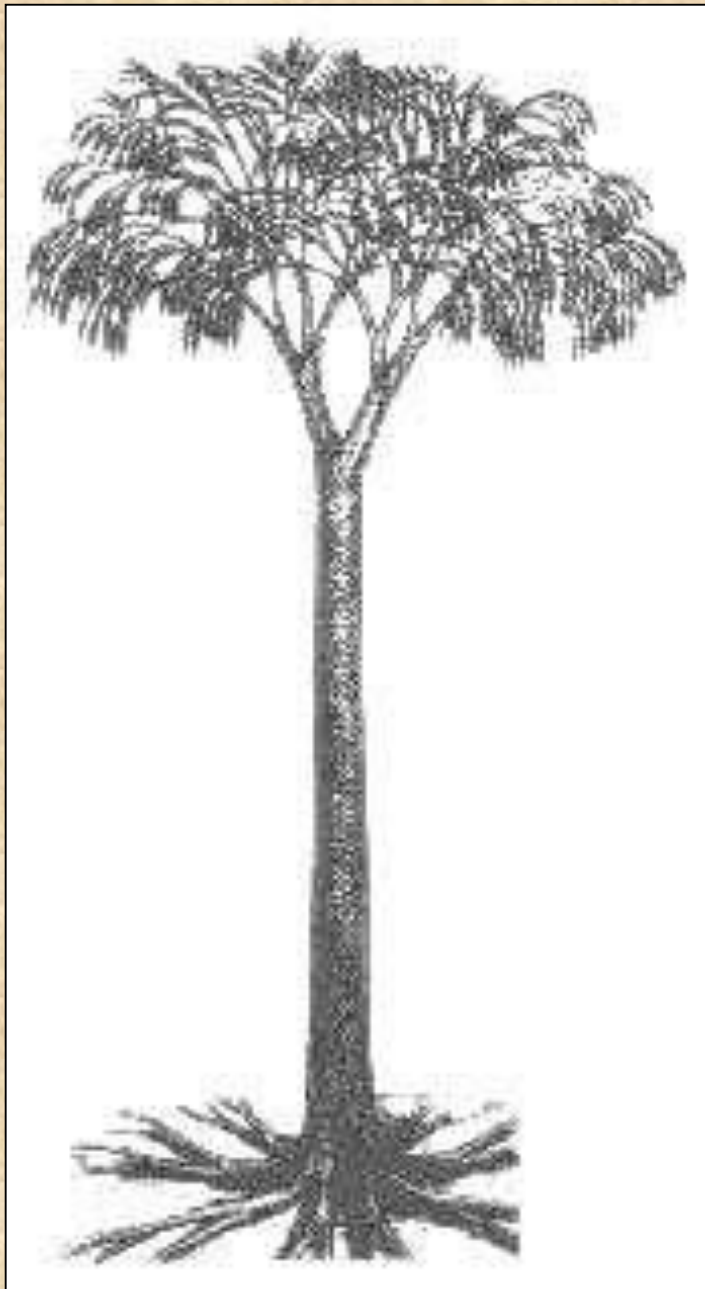
Karbon

Karbon - biotop

Karbon - Radnicko plavuň 16m, otisk kůry, ZČM v Plzni

Perm

Perm - biotop

Perm - biotop

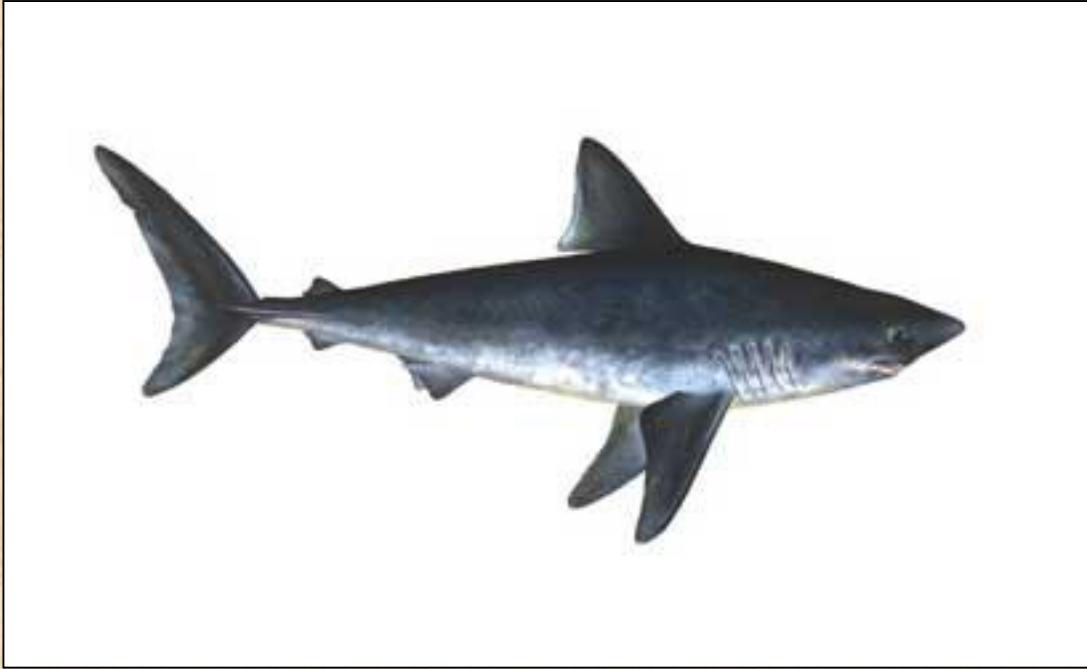
Závěr prvohor – „katastrofa“ ???

- pohyb zemských desek? sopečná činnost? kosmické vlivy?
- největší vymírání druhů v historii: 50% - 90%
- krize několik tisíc let
- přežívají druhy **nedokonale** přizpůsobené

?

„Dědictví“ prvohor

DRUHOHORY, MEZOZOIKUM

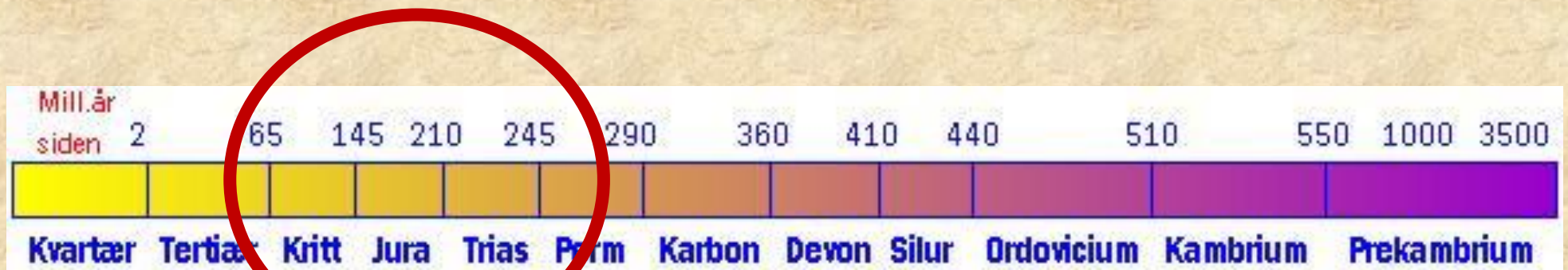
trias, jura, křída

245 - 65 mil = cca 180 milionů let

183 milionů let

podnebí opět ustálené - mírné, teplé, vlhké

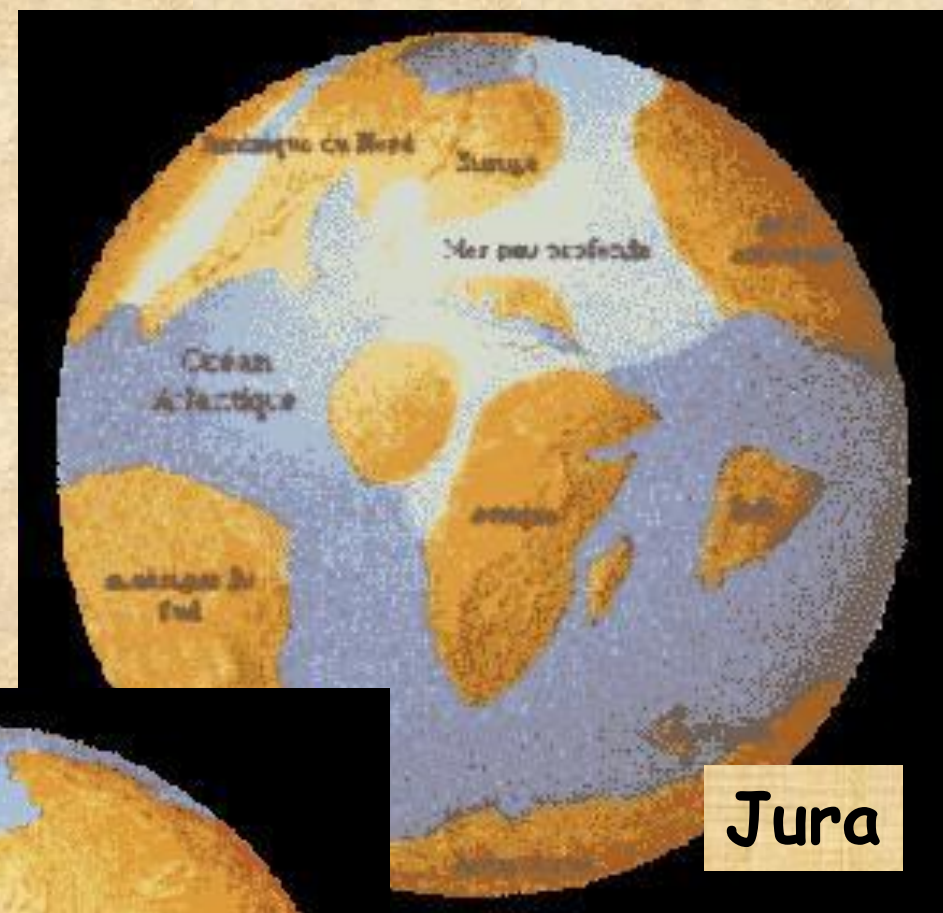
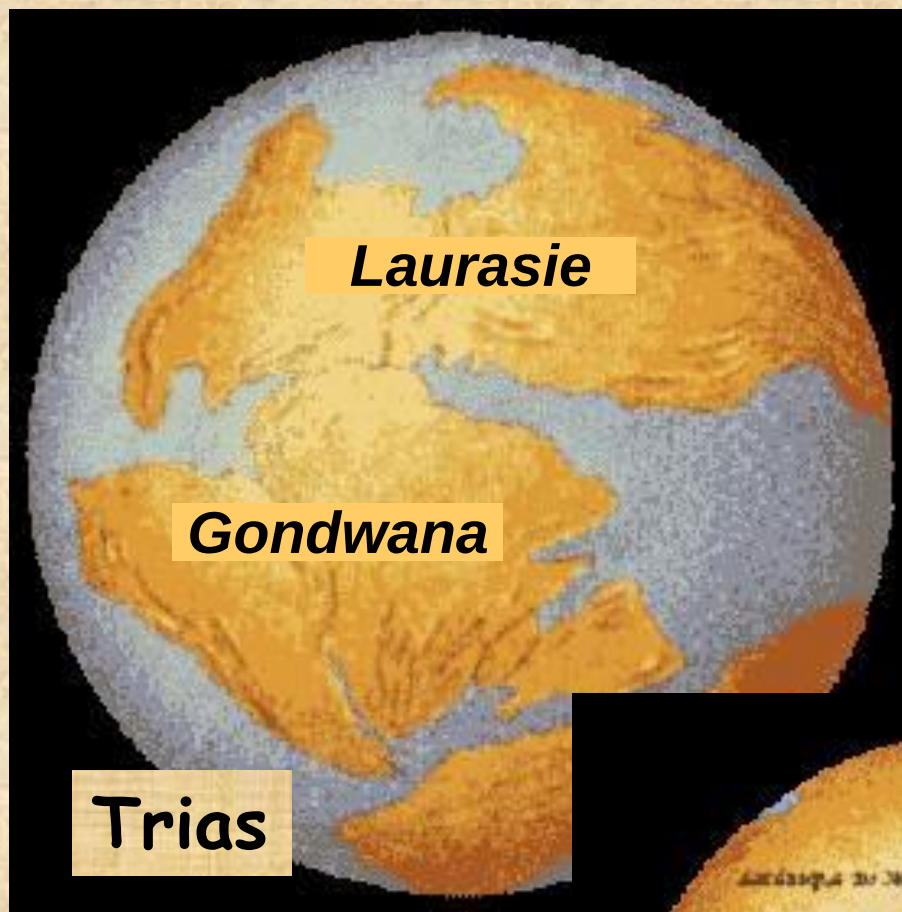
dominují plazi

Prekambrium	prahory + starohory	archeozoikum proterozoikum	4,6 miliardy 2, 6 miliardy
paleozoikum	prvohory	kambrium ordovik silur devon karbon perm	570 milionů 500 445 395 345 280
mezozoikum	druhohory	trias jura křída	245 milionů 194 136
kenozoikum	třetihory	paleocén eocén oligocén miocén pliocén	65 milionů
anthropozoikum	čtvrtohory	pleistocén holocén	3 miliony 12 tisíc

Mezozoikum

Mezozoikum – biotop

- ✓ podnebí stálé – mírné a vlhké
- ✓ flóra: krytosemenné – magnolie, liliovníky, buky, duby, břízy

Dominantní řád: plazi (lat. sauros):

1. ryboještěři - ichtyosauři
2. ptakojštěři - pterosauři
3. veleještěři - dinosauři
4. hadi

ad 1. ryboještěři - ichtyosauři

Plesiosaurus

Kronosaurus

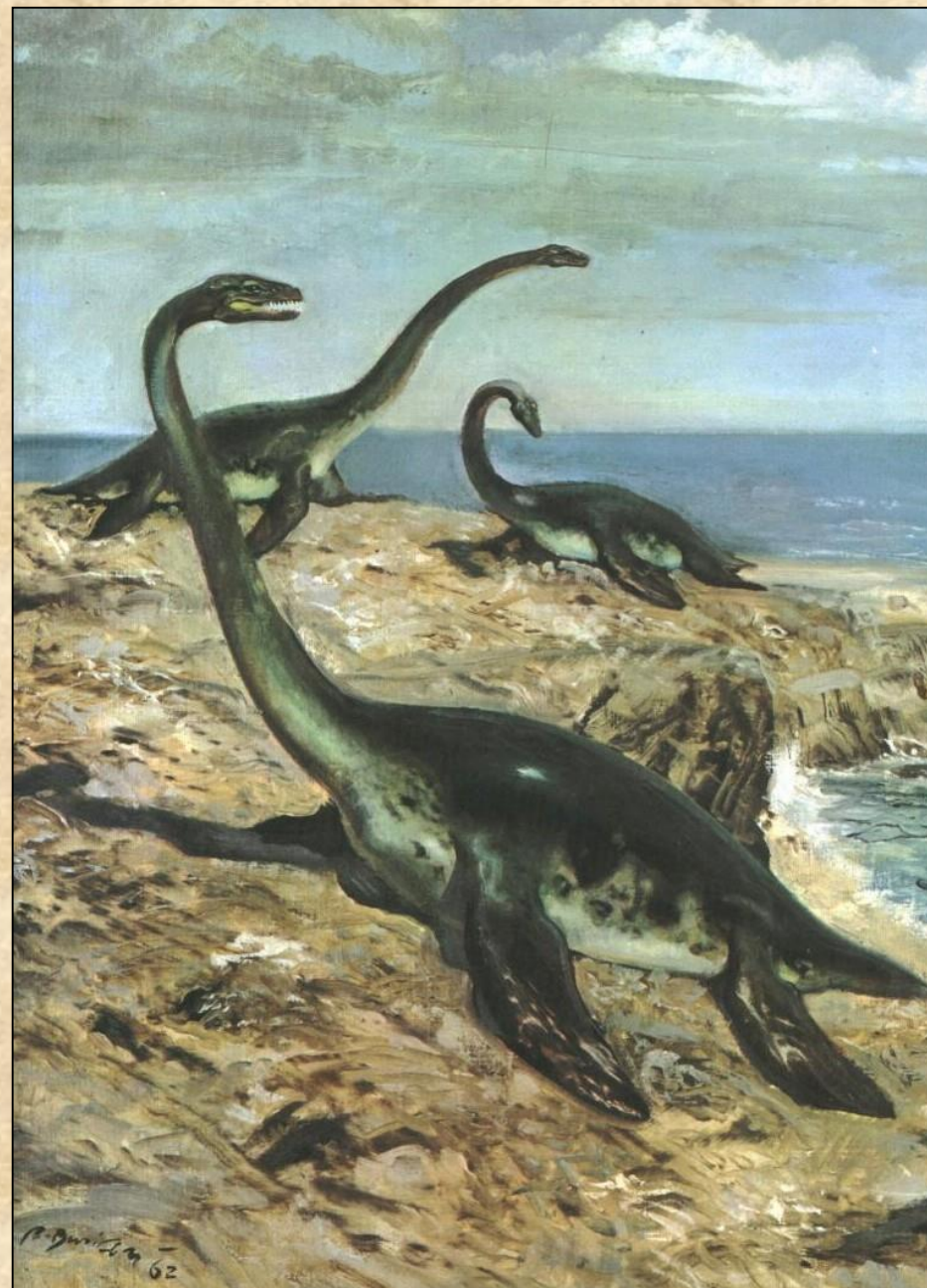
Elasmosaurus

Ryboještěři: Basilosaurus

Plesiosaurus

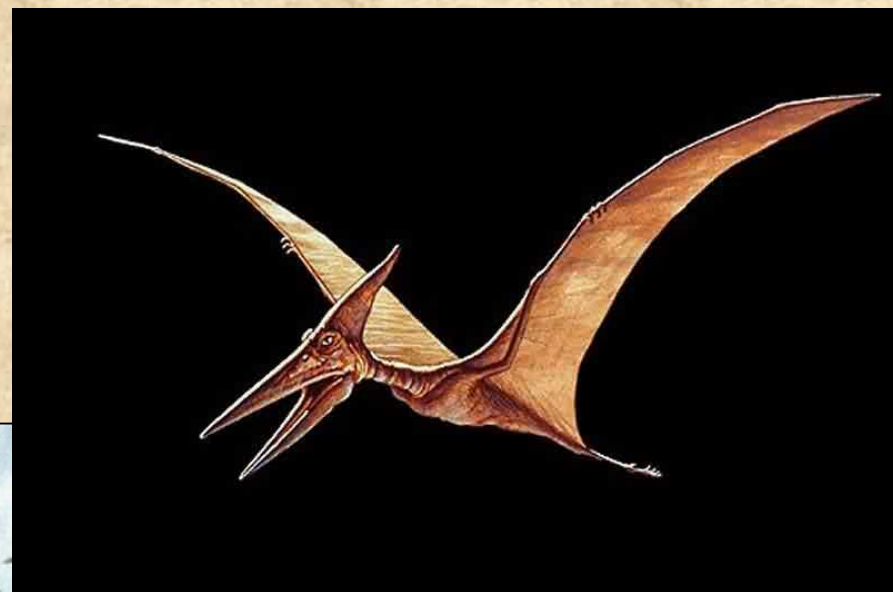

ad 2. ptakoještěři - pterosauři

Pteranodon

Pterodactylus

Quetzacoatlus

Ptakoještěři: Darwinopterus

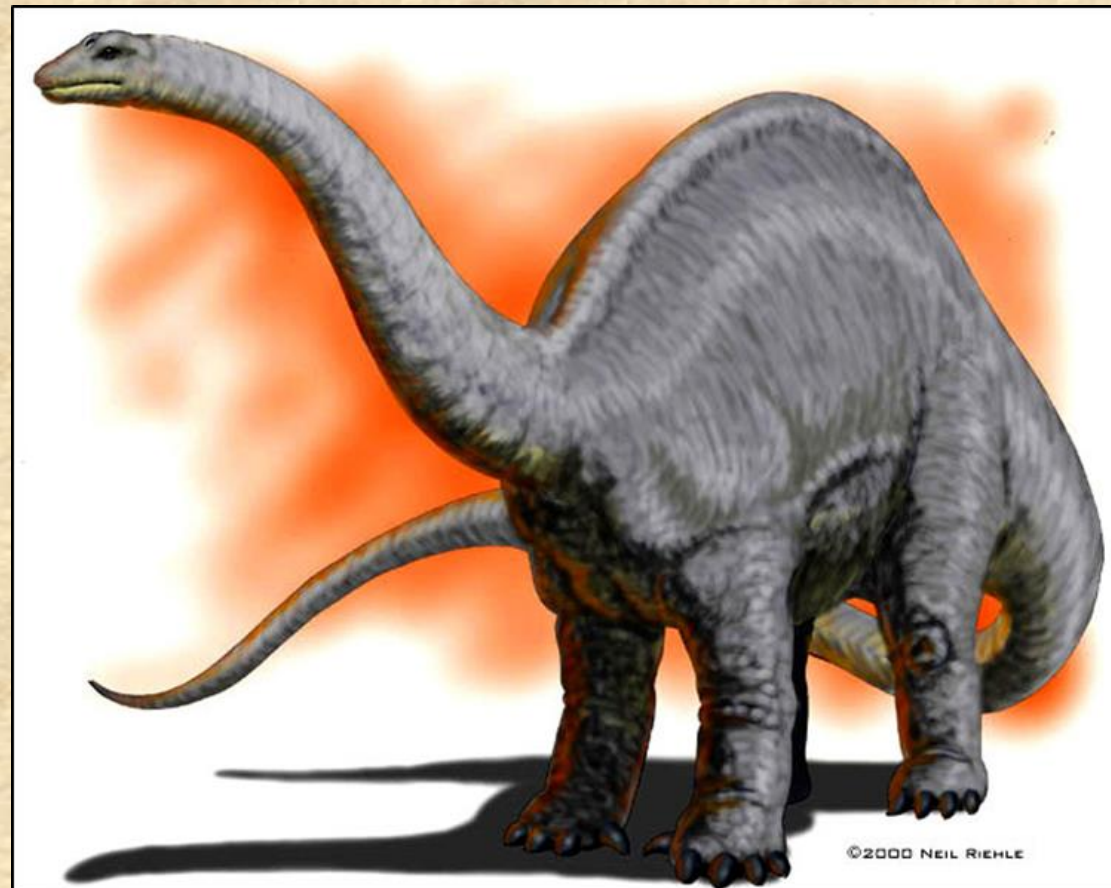
Pterotactylus

ad 3. veleještěři - dinosauri

deinos = strašný sauros = ještěr

1. theropodní (chůze po 2 + mazožraví)
2. sauropodní (chůze po 4 + býložraví)

1. Theropodi

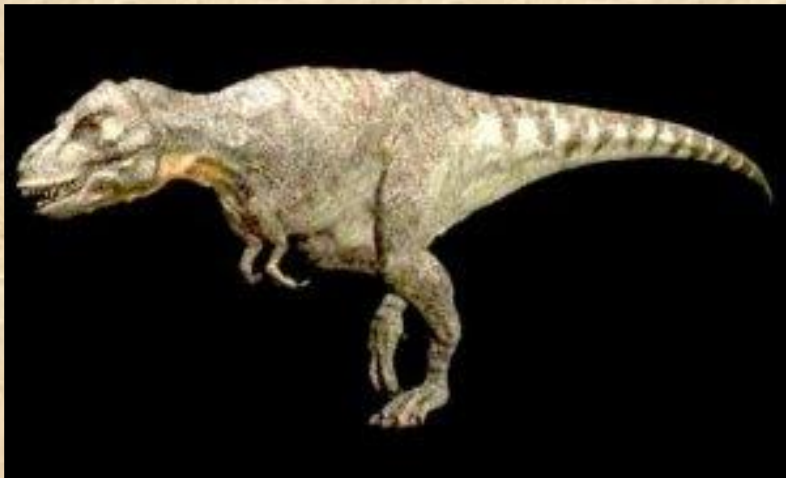
- dravé formy, většinou štíhlí a pohybliví
- ptačí znaky = duté kosti, esovité krky, delší svalnaté zadní končetiny
- od velikosti kuřete do obrovských forem
- největší suchozemští dravci na Zemi (10 - 13 m)

Allo Tyranno Baryonyx Alberto Megalo Dromeosauři (raptorři)

Tyrannosaurus rex:

- délka: 14 m, 7 tun, zuby 15 cm - dorůstají celý život
- schopen krátkého běhu, kráčel rychle jako člověk
- mršiny + středně velká kořist = na několik týdnů až měsíců...

Raptoři: nová čeleď nálezy od 70. let

- ✓ 80. léta popularizace, filmy: „Jurský park“
- ✓ **Velociraptor** : 1,5 – 3 m, inteligentní, život ve smečce
- ✓ ocas jako kormidlo, dráp na přední noze (15 cm)
- ✓ úspěch = společný lov, předchůdci ptáků

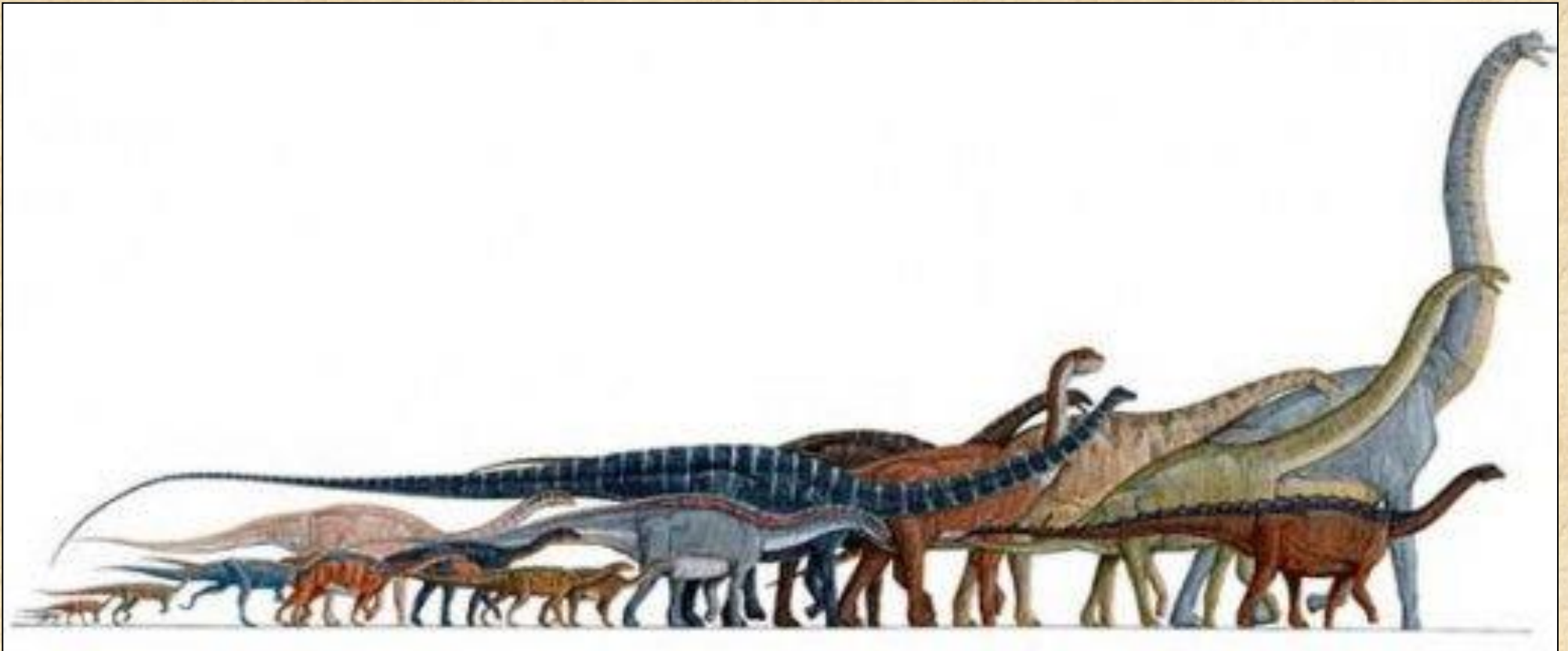

2. Sauropodi

- ✓ hmotnost 50 - 140 tun
- ✓ malý mozek, rozšířená mícha v křížové oblasti
(ovládá zadní část těla, velikostí nesporně přesahovala mozek)

Brachiosaurus Diplodocus Apatosaurus

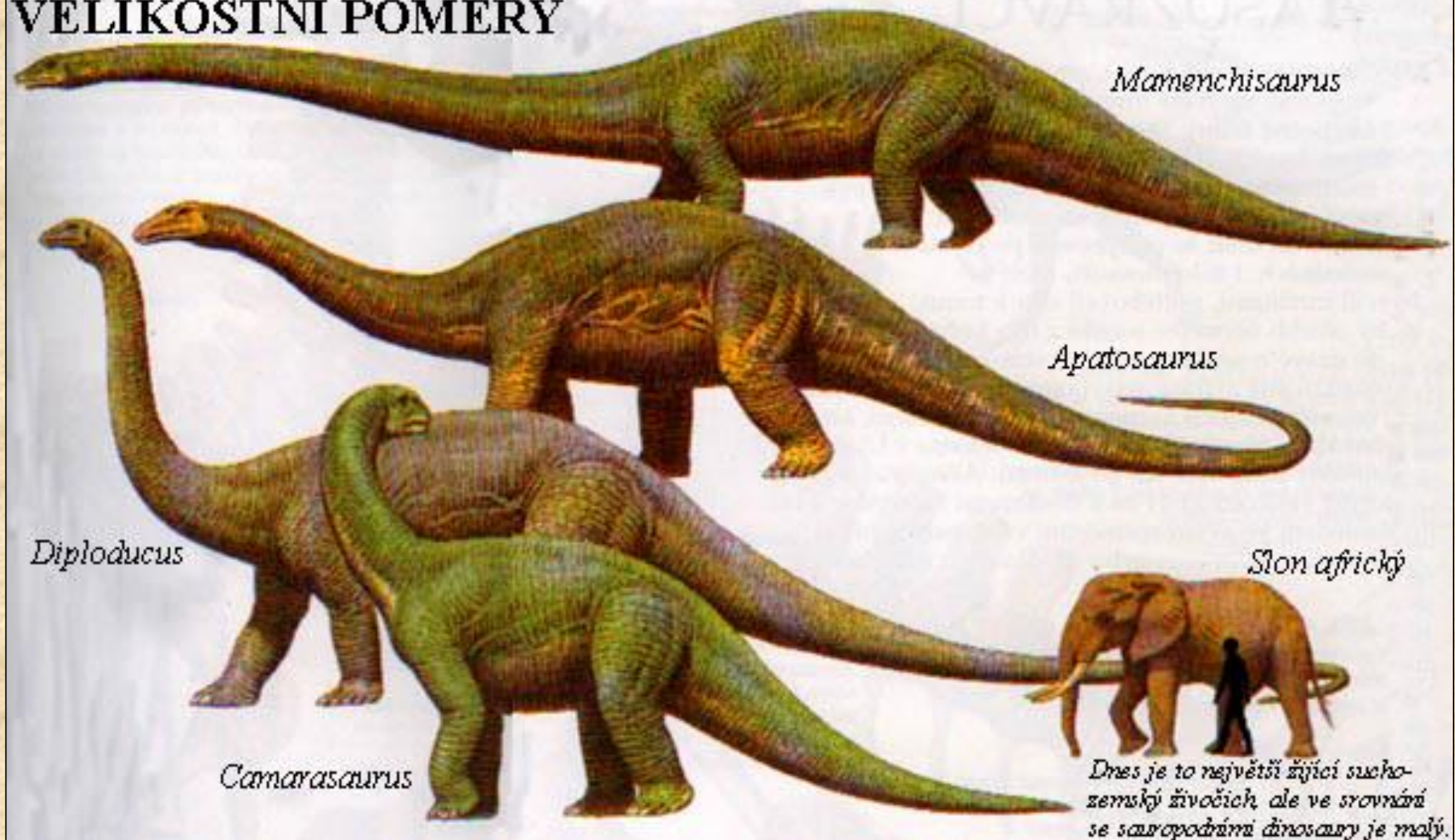
Mamenchisaurus Barosaurus Ultrasaurus

Sauropodi:

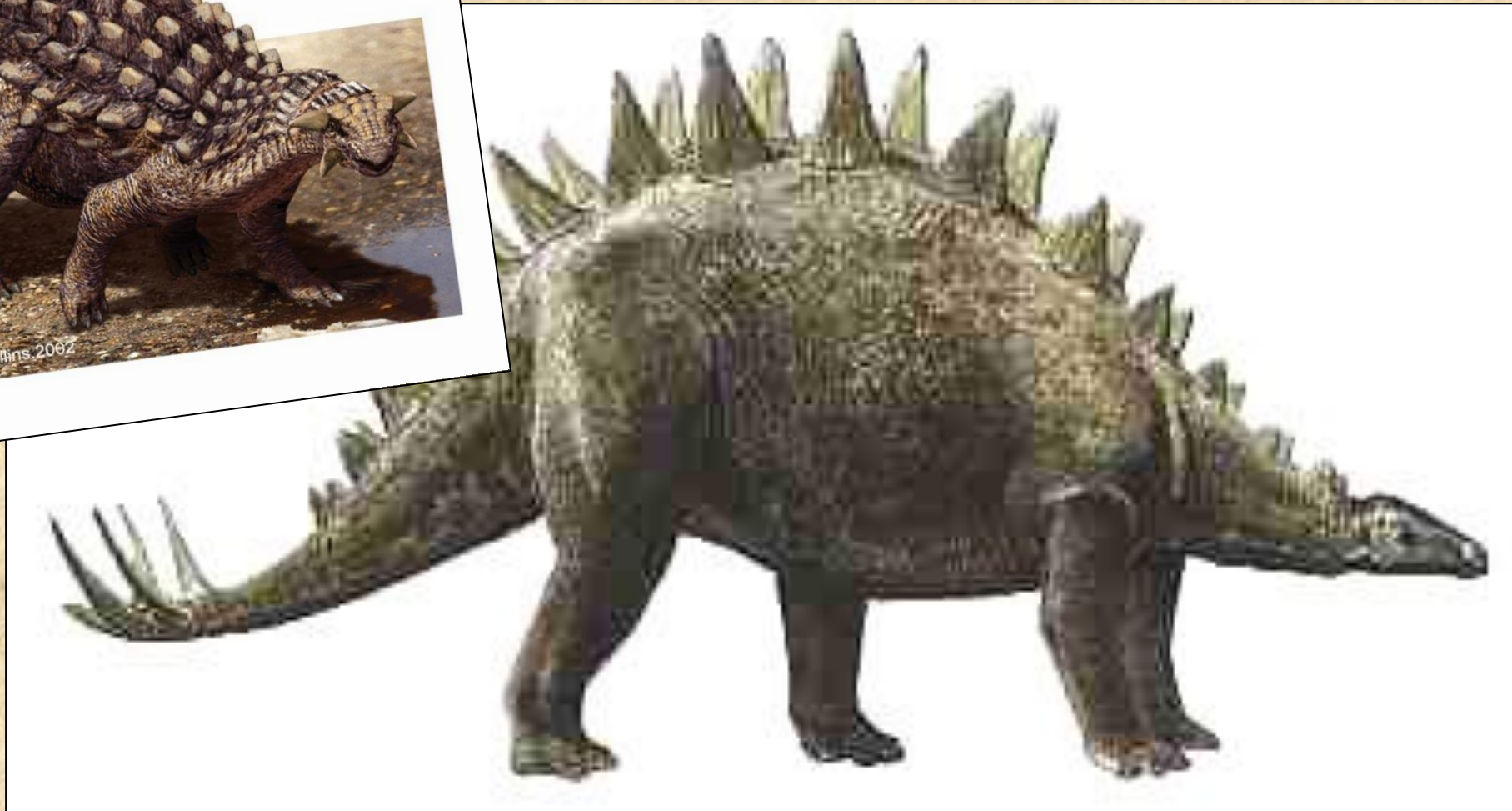
Diplodocus, Apatosaurus, Mamenchisaurus

VELIKOSTNÍ POMĚRY

Mnoho dalších čeledí: cca velikost slona, bizarní formy

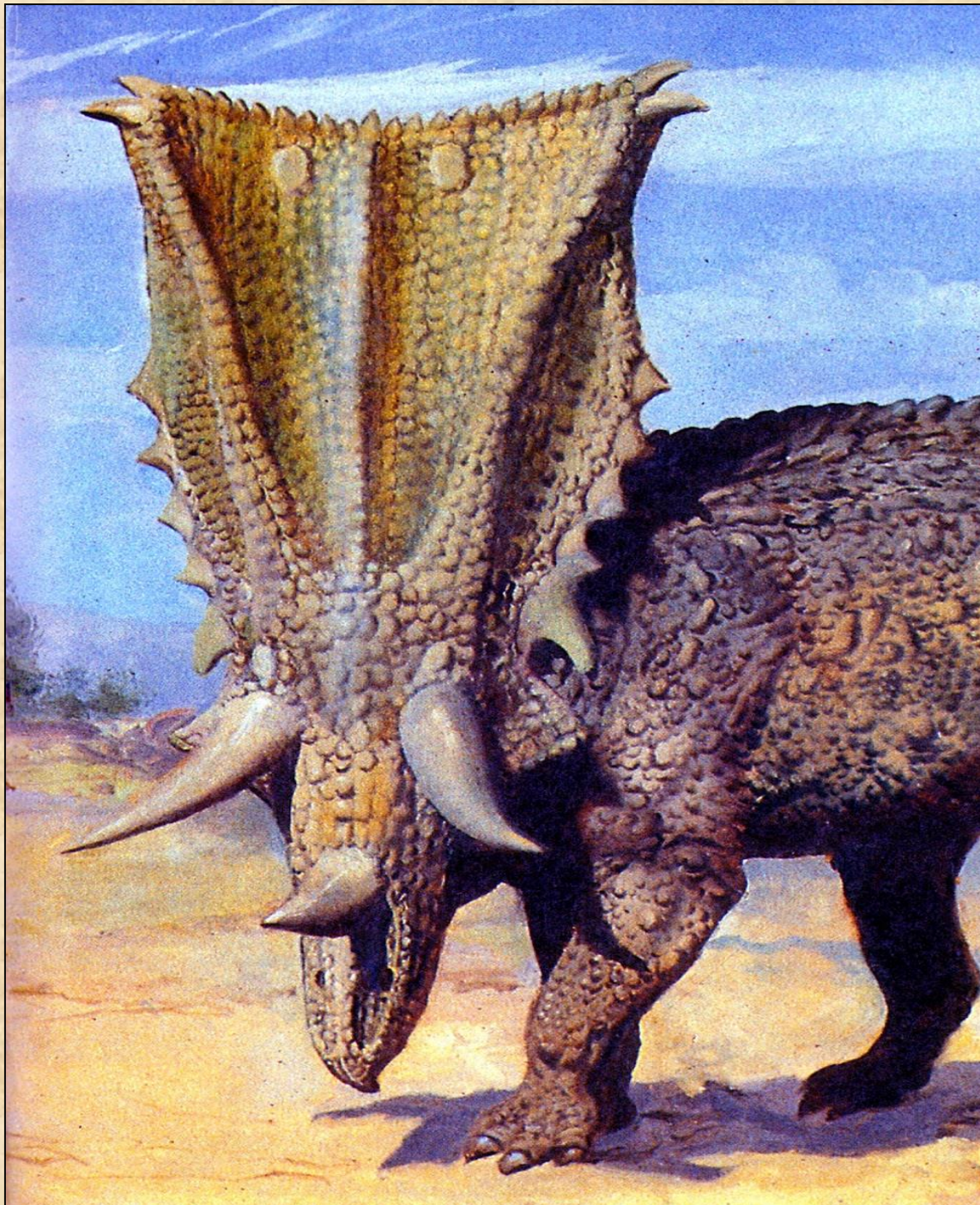
- *Stegosaurus*, *Centrosaurus*, *Triceratops*, *Pentaceratops*

Triceratops

Chasmosaurus

CERATOPSIDAE: CHASMOSAURINAE

Trias

Jura

Kritt

Důležité „maličkosti“

Jediný český dinosaur:

Burianosaurus augustai Madzia *et al.*, 2017

NMP Ob 203

Burianosaurus augustai, 2 m vysoký, 4 m dlouhý

Trias

Jura

Kritt

„Celosvětový“ dinosaur: **Iguanodon**

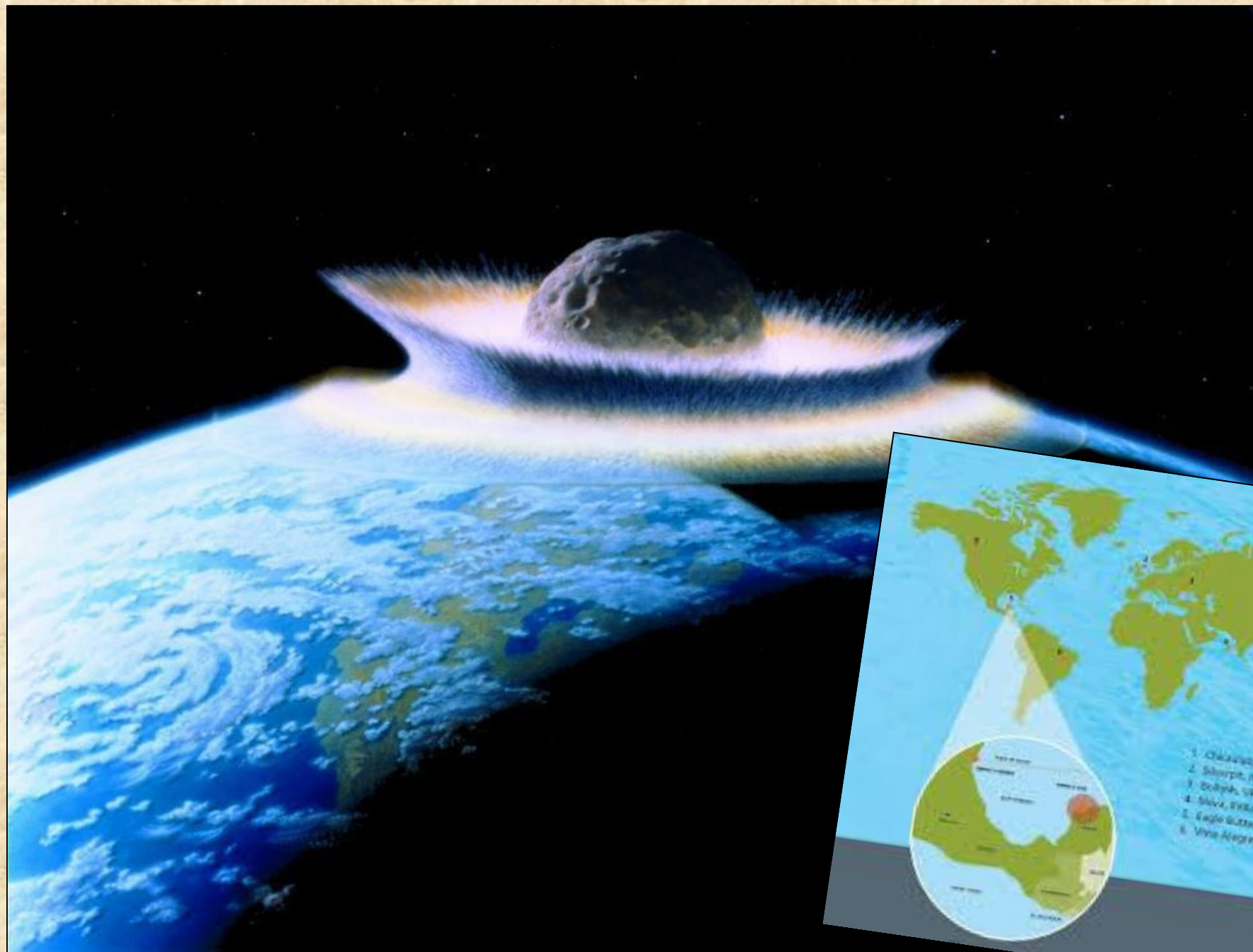
Před 65 miliony let...

Konec mezozoika

Asteroid: průměr cca 10 km, Mexický záliv

Konec mezozoika

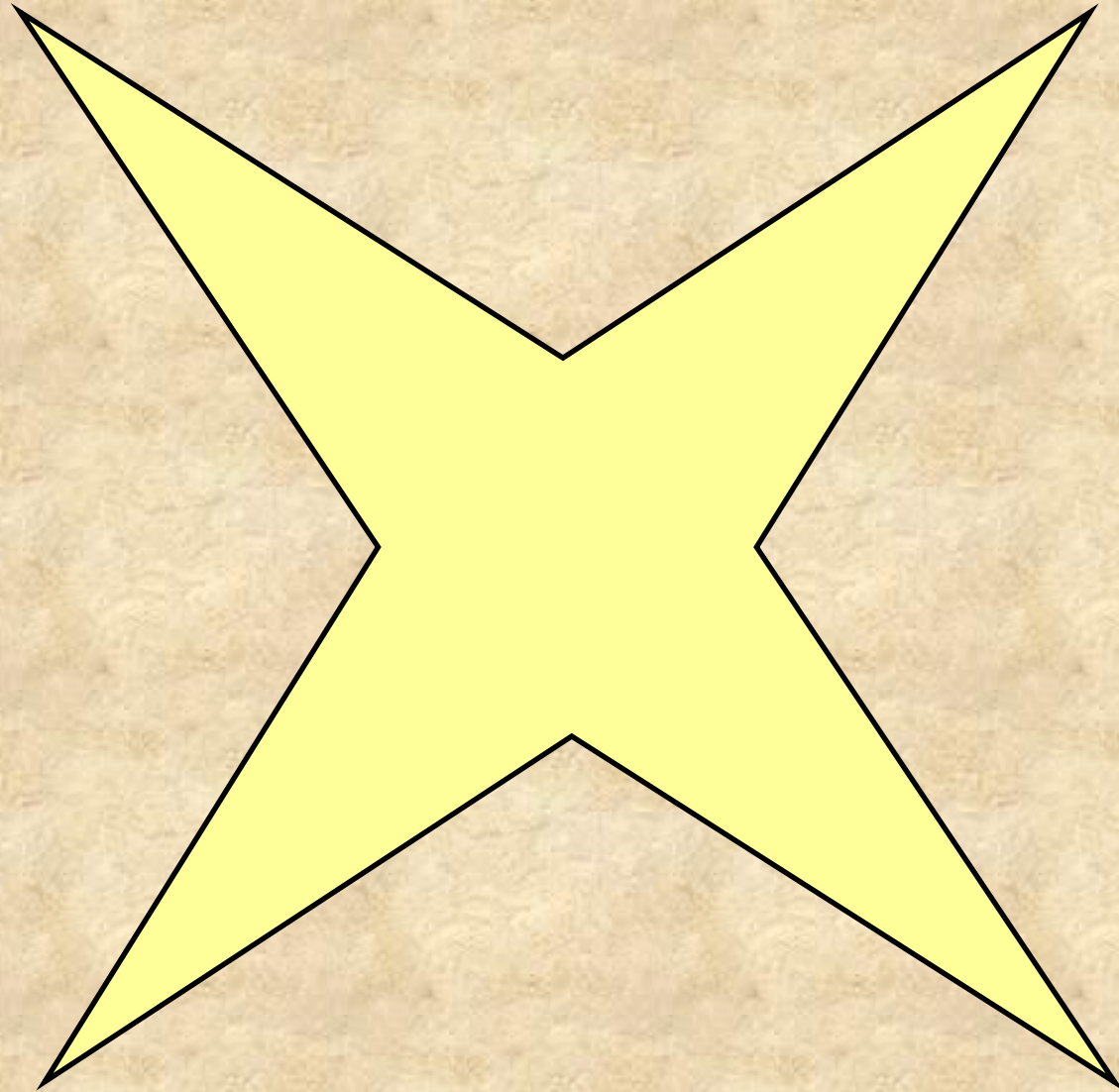
Konec mezozoika

Konec mezozoika

Po statisčích let...

Kenozoikum

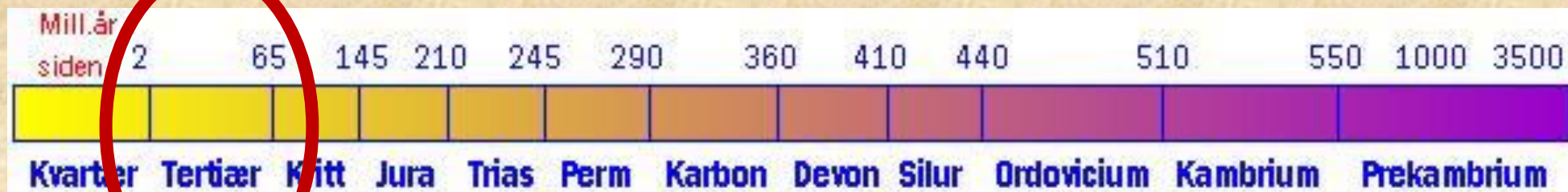

prekambrium	prahory + starohory	archeozoikum proterozoikum	4,6 miliardy 2, 6 miliardy
paleozoikum	prvohory	kambrium ordovik silur devon karbon perm	570 milionů 500 445 395 345 280
mezozoikum	druhohory	trias jura křída	245 milionů 194 136
kenozoikum	třetihory	paleocén eocén oligocén miocén pliocén	65 milionů
anthropozoikum	čtvrtohory	pleistocén holocén	3 miliony 12 tisíc

TŘETIHORY, KENOZOIKUM

paleocén eocén, oligocén, miocén. pliocén

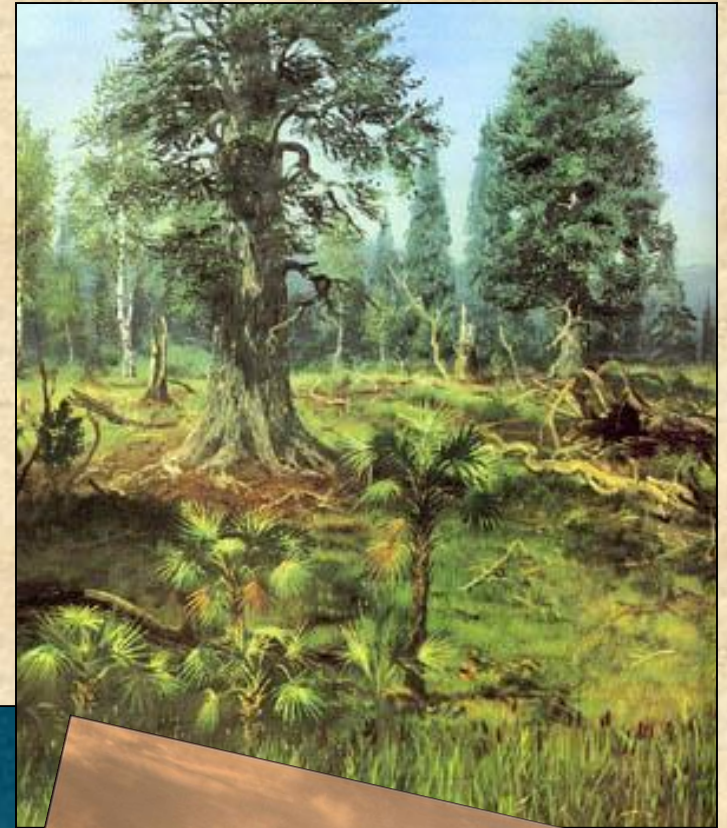
65 mil - 2,7 milionu
dominují savci a ptáci
začátek anthropogeneze

Kenozoikum:

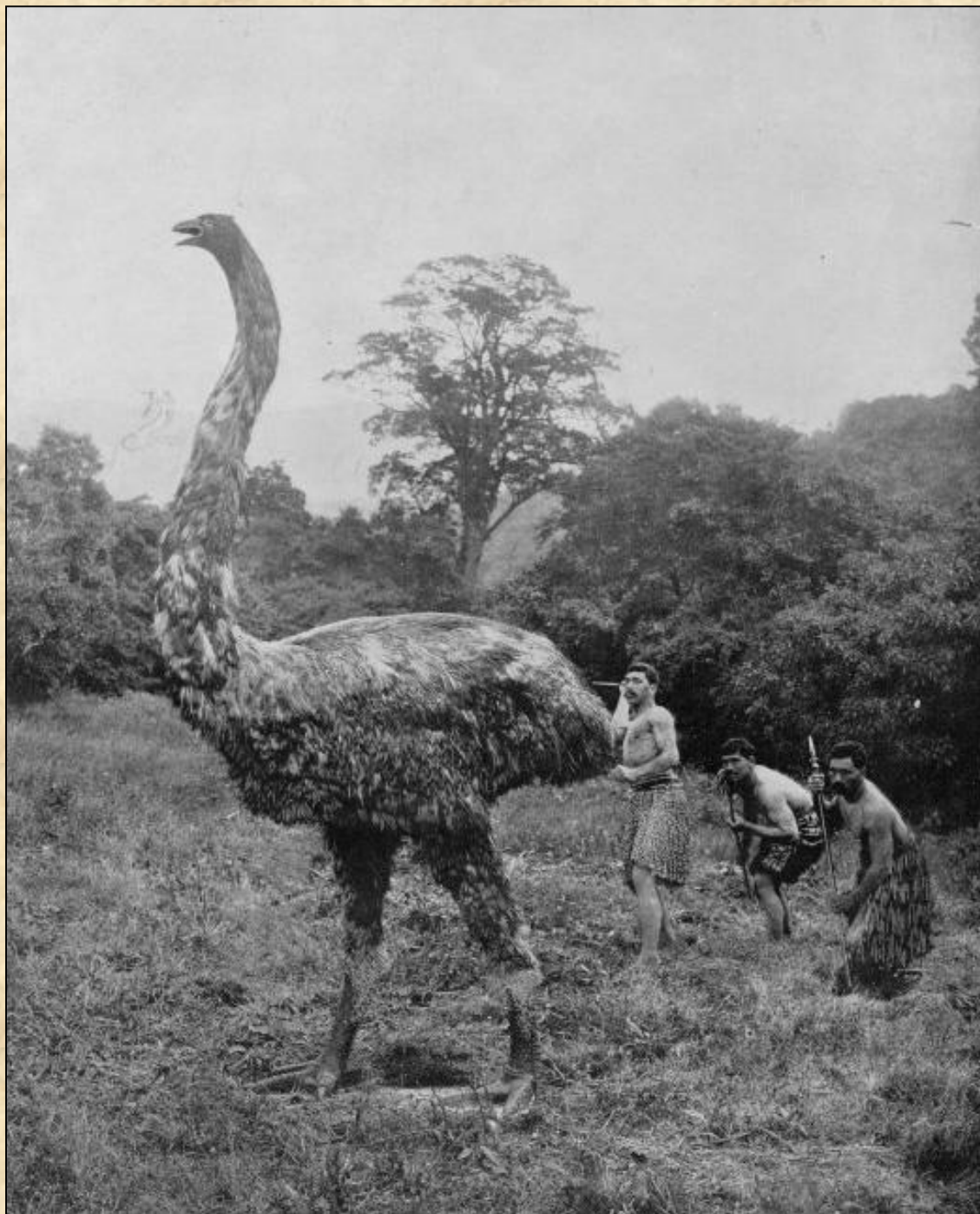

- ✓ současný stav pevnin
- ✓ dnešní flóra
- ✓ fauna: dominují ptáci a savci

Ptáci: Diatrima

Moa (360 cm, 230 kg)

Phorusrhacos

280 cm, 135 kg

rychlost dostihového koně

hlava 70 cm

Savci: hlodavci

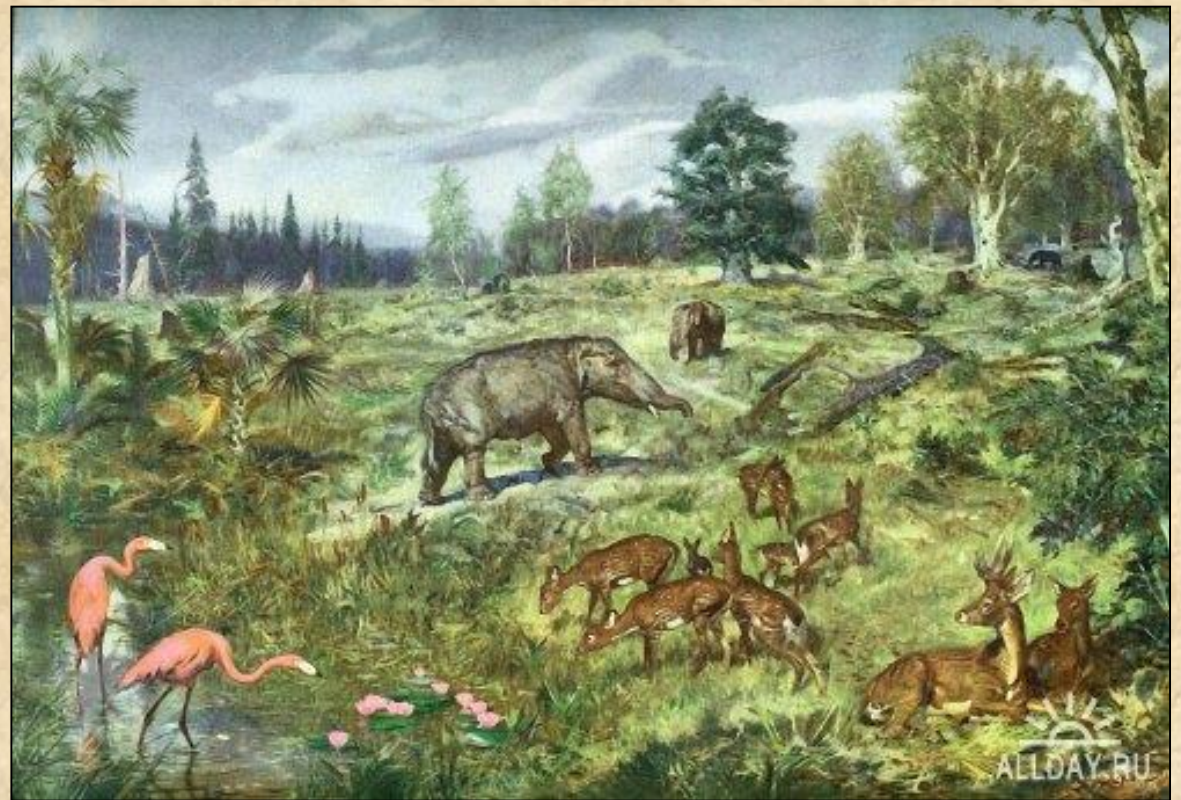
kopytníci

chobotnatci

šelmy

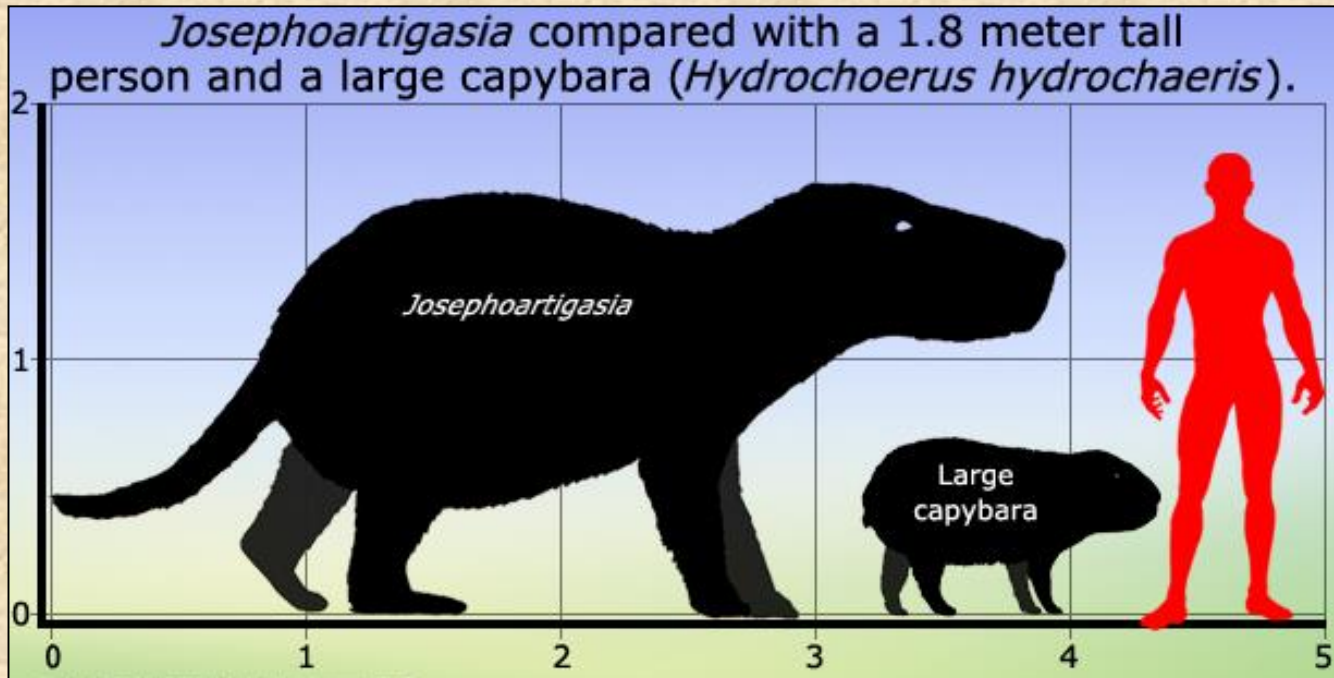
kytovci

primáti

hlodavci

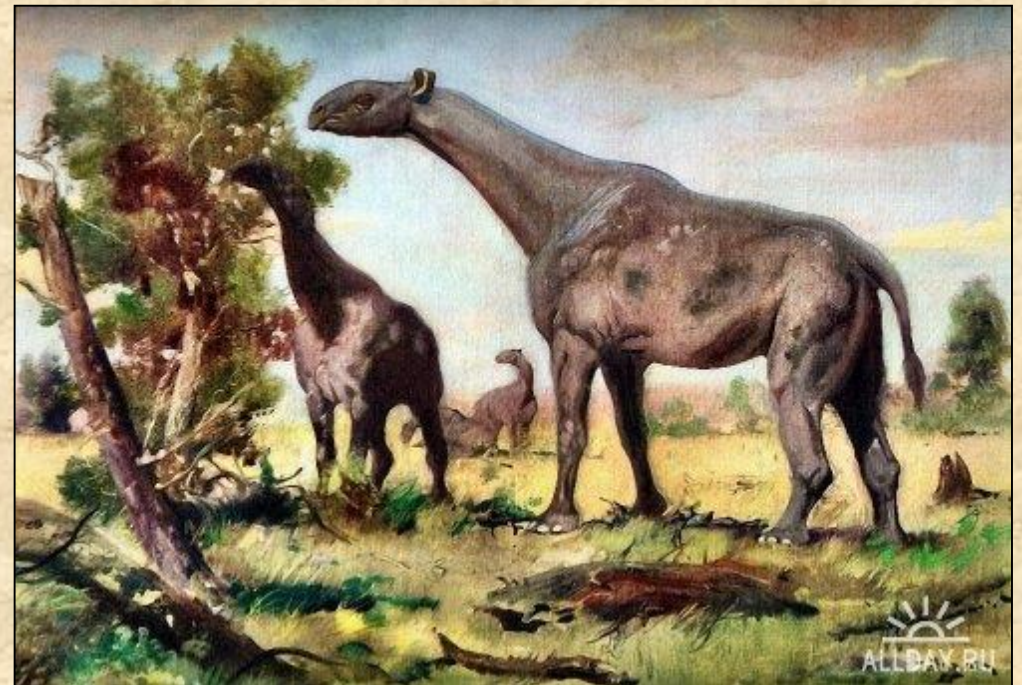
úspěšní: obrovská přizpůsobivá schopnost

kopytníci

dnešní: sudo, licho

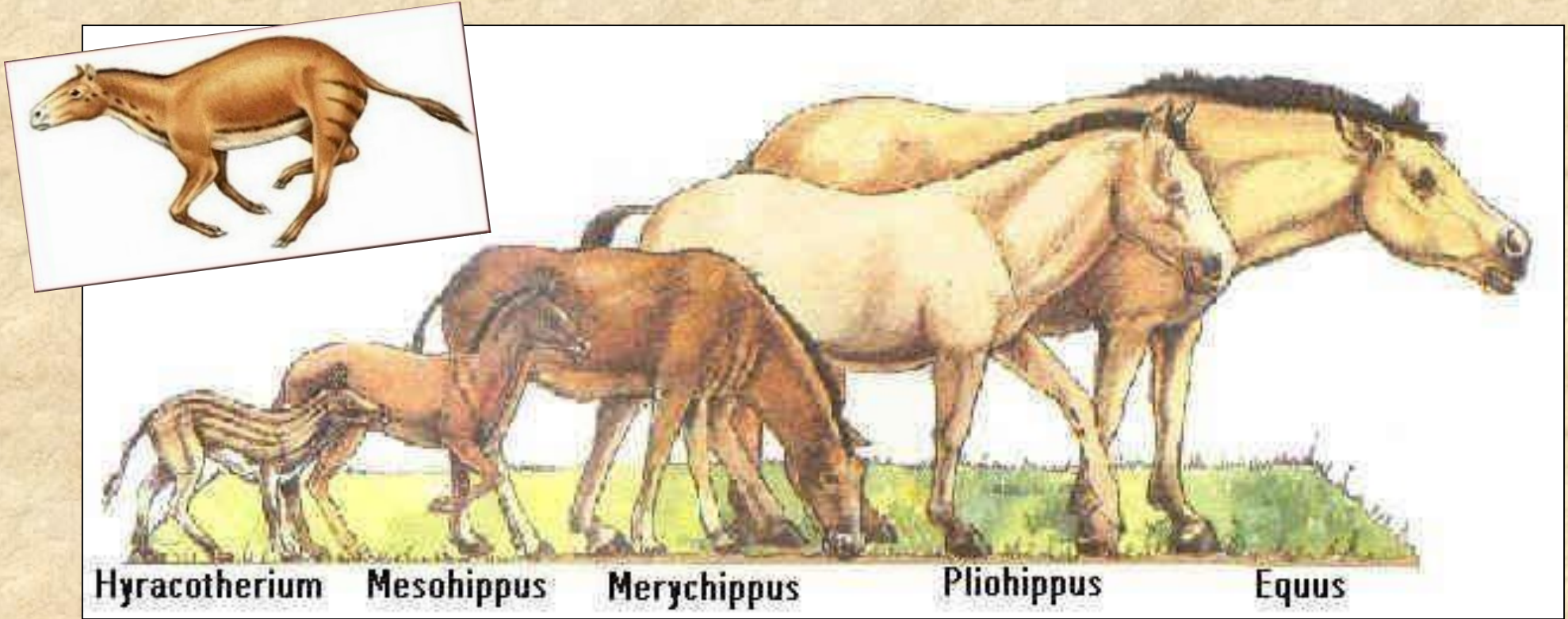
vymřelí: brontotherium (3m)

Veledaněk - Megaloceros, paroží: 2 x 180 cm

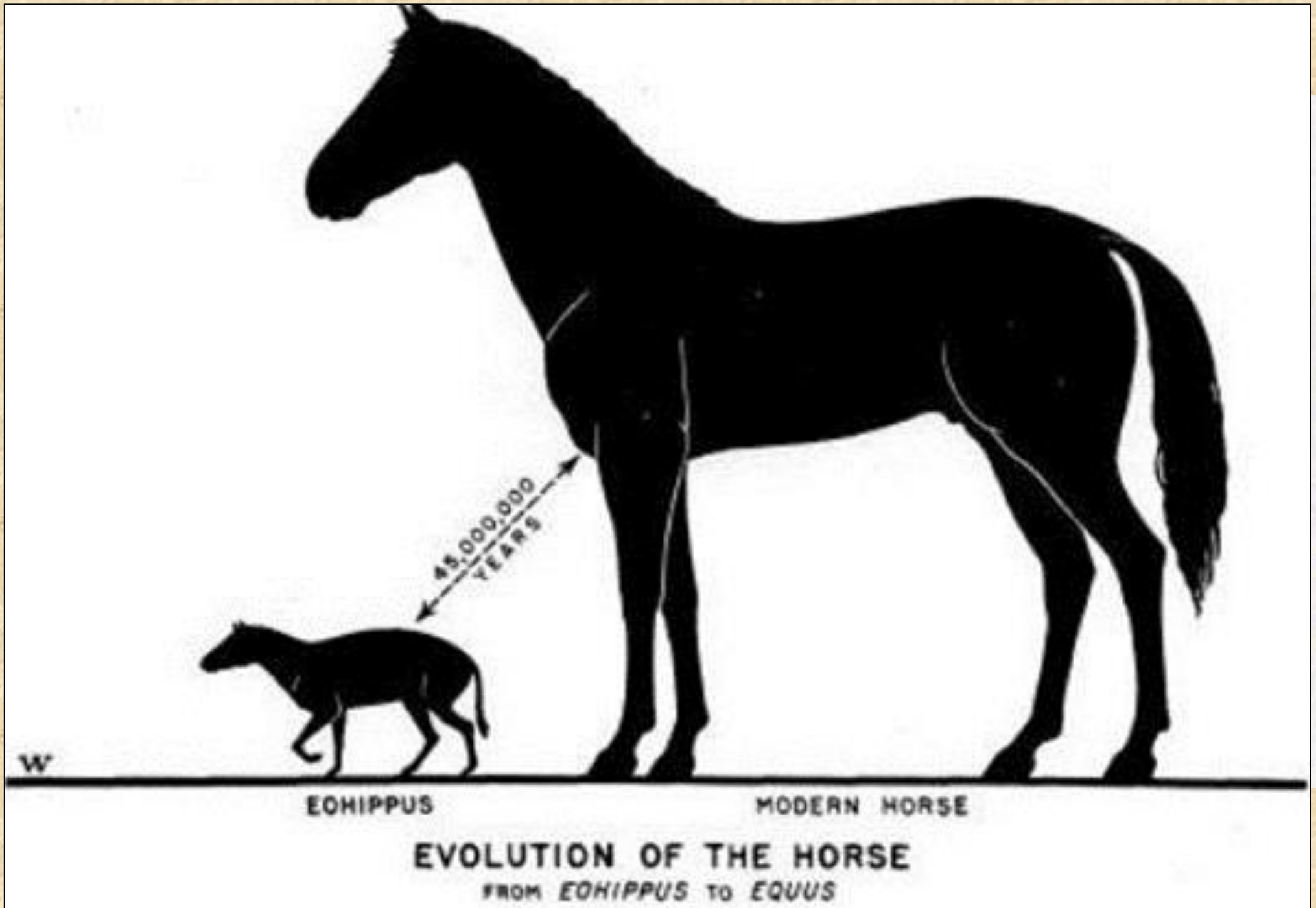

Kůň sprašový (*Equus germanicus*)

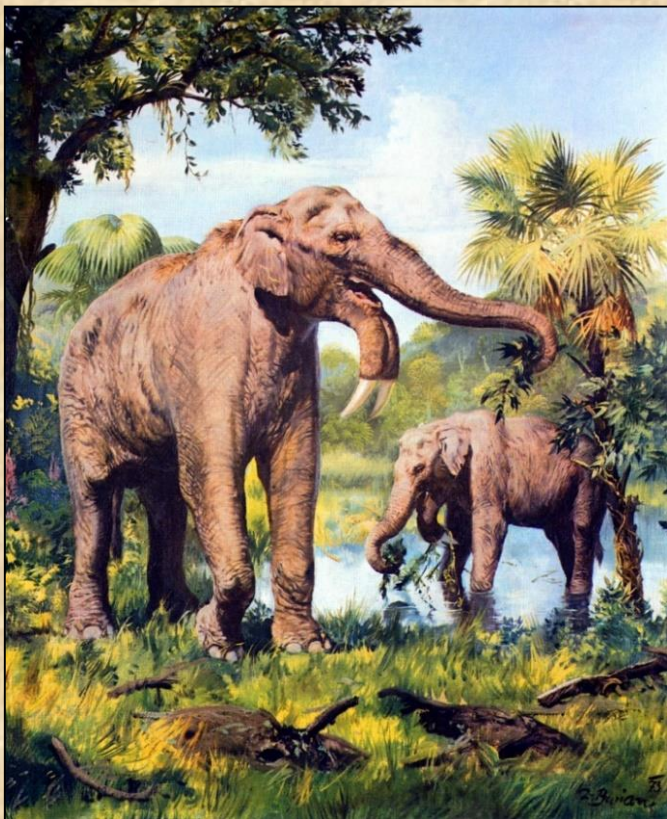

- důležité lovné zvíře (často zobrazován v malbách i soškách)
- nejbližší současnému koni Převalského
- dobře přizpůsoben době ledové, dlouhá a hustá srst (z maleb)
- na našem území stáda o počtu okolo 50 jedinců
- není předkem koně domácího

Vývoj dnešního koně

chobotnatci
sloni, mamuti, mastodonti...

Mamuti: třetihorní chobotnantci, 4, 8 mil. BP

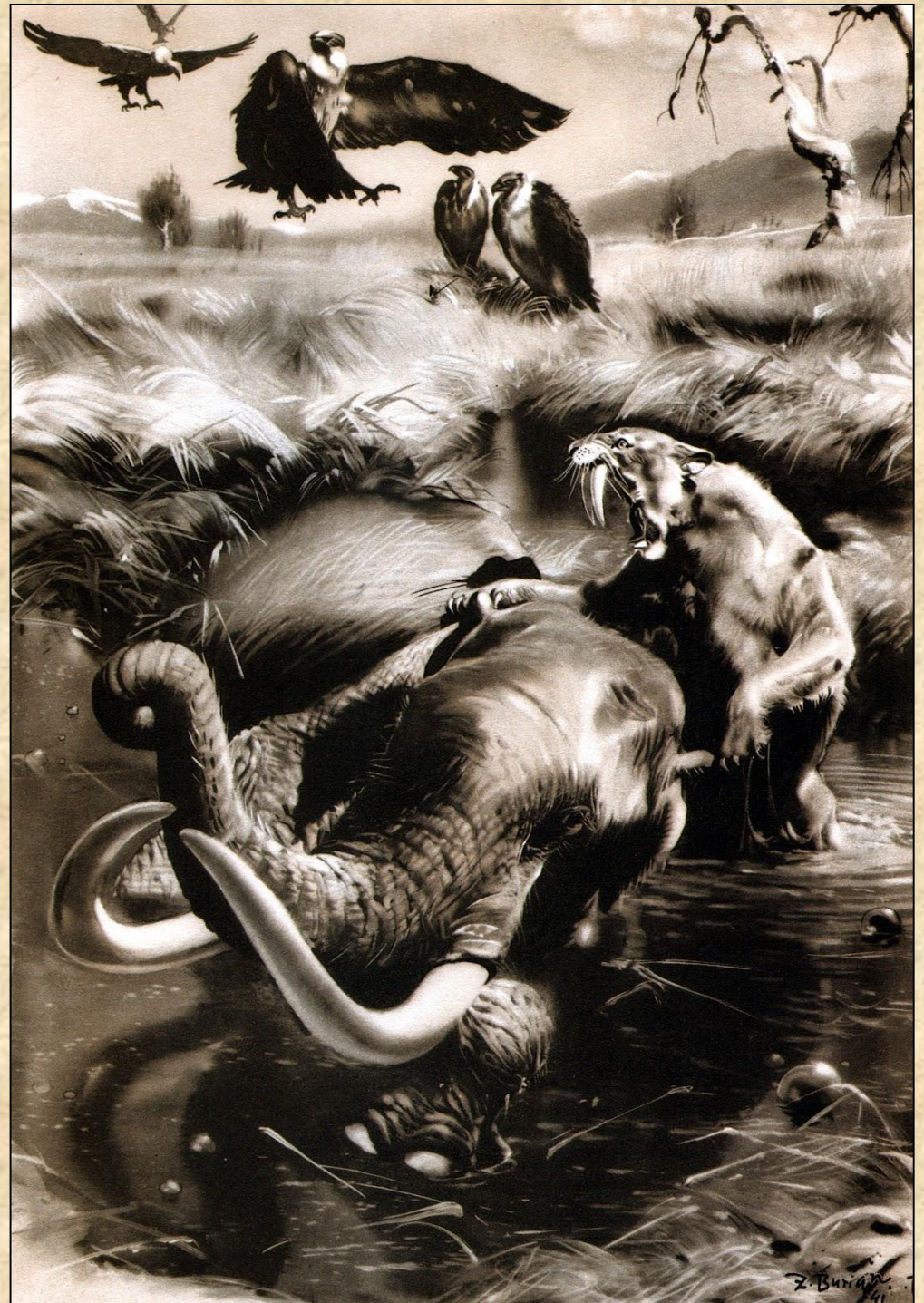
1,8m *Mammuthus excilis* - 5,3m *Mammuthus sungari*

Muzeum Anthropos, Brno, 1962

Šelmy

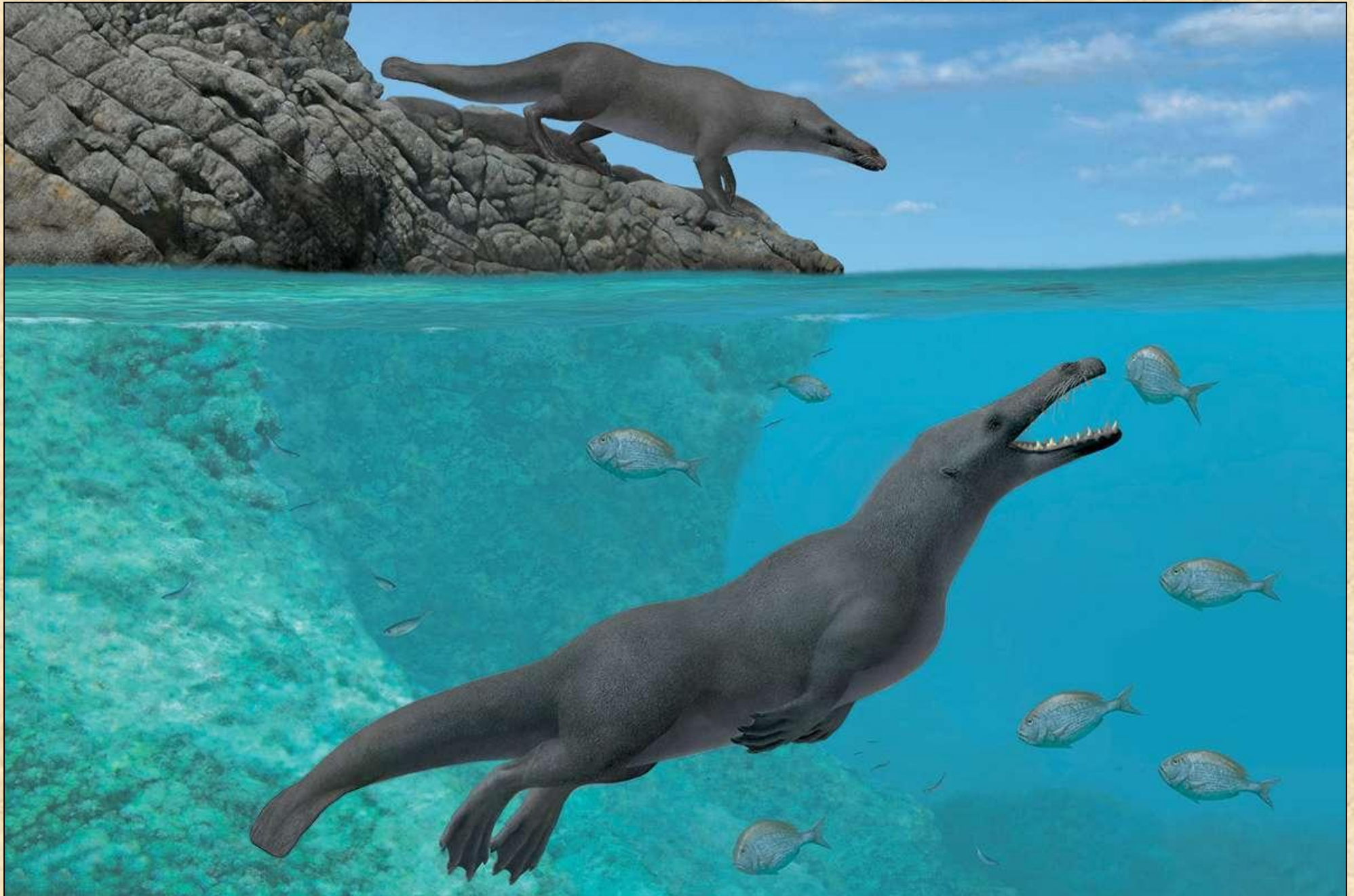
Šavlozubý tygr - smilodon

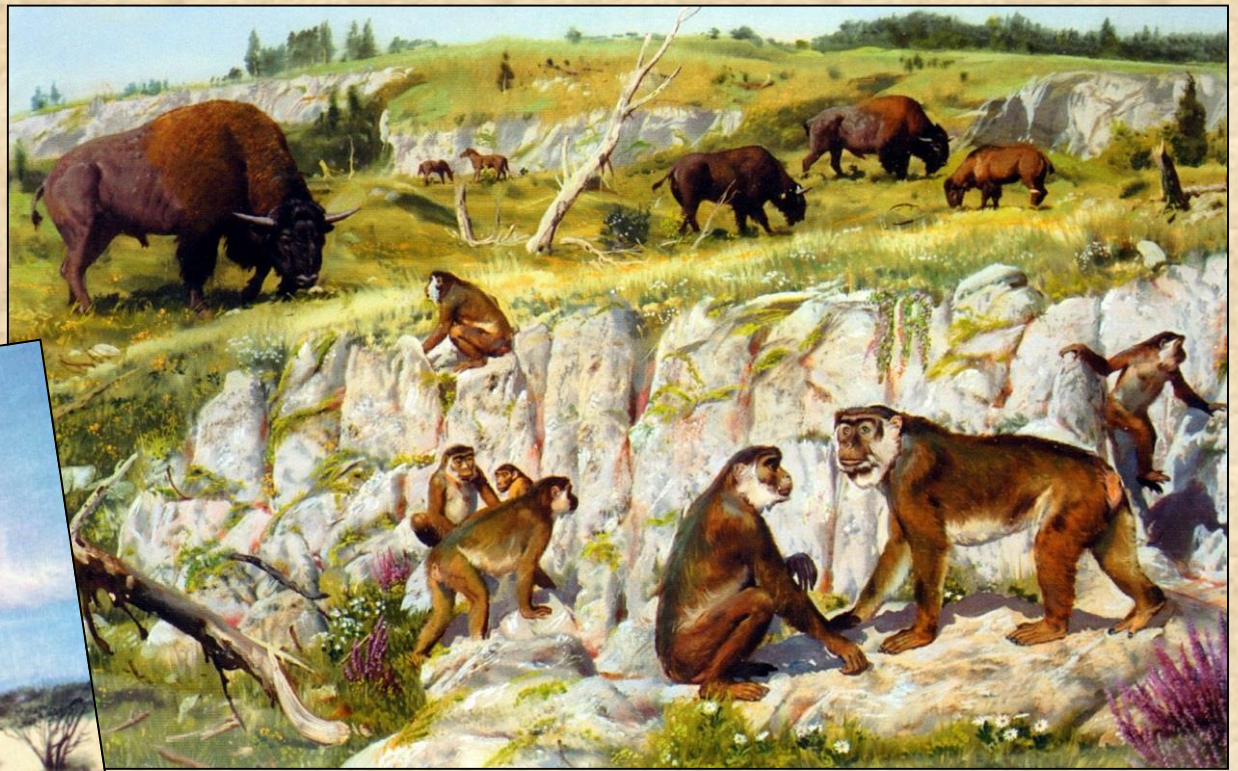
Vlci, medvědi...

kytovci - příbuzní sudokopytníkům (hroch)

Primáti: anthropogeneze

ANTROPOGENEZE: vývoj rodu Homo

